

Valamennyi külföldi szerektől előnybe helyezendők, a magyar közönségnél különben már legjobban hírnévnek és fokozatos elterjedésnek örvendő a külföldi labdacacs-gyárosok óriási reklámja daczára, százezer esetben tíz éven át legjobban megkísérlett és több éveken át a bel- és külföldön nyert tapasztalatok nyomán, csakis növény-kivonatokból összeállított dr. Kvpil

kárpáti egészségi labdacacsok,

melyek biztosan, minden káros következmények nélkül, nem erőszakolva, hanem minden fájdalom nélkül hatnak: eldugulás, nyálkásodás, étvágyhiány, gyomorbad, felfuvaldások, szédülés, fejfájás, váltóláz, aranyér, bőrkítések és sárgaság ellen. — Pótolja a keserűvizet, melyek vízenyős ürülést eszközölnek.

Egy skatulya ára 21 kr., egy tekercs 6 skatulyával 1 frt 5 kr., nem bérmentes küldeményül 5 kr. bélégdíjjal több. Ha a labdacacsok árához 20 kr. mellékelik és az egész összeg posta-utalvánnyal beküldetik, akkor a megrendelt mennyiség az összes bíródalomba bérmentesen beküldetik. 3109

Raktárak: Budapest: Pataky Károly gyógyszerésznél, az újpület áttelében; Pozsonyban: Erdy István a «vörös rák»-hoz czimzett gyógyszerésznél; Debreczenben: Mihályovits István gyógyszerésznél; Kecskeméten: Molnár János gyógyszerésznél; Szegeden: Kovács Albert gyógyszerésznél és Tamasvárt: Tarczy Istv. gyógyszer.

Legújabb hírlapok!
Tek. gyógyszerész ur! A múlt héten megkaptam a labdacacsokat, a mitől 4 havi betegségetől kitünően javultam. Isten éltesse sokáig, hogy több beteget gyógyíthasson. Bács-Majlykut, 1886. ápr. 14. Tisztelettel Miklós Antal.
Tek. gyógyszerész ur! Kérem szíveskedjék egy hat skatulyát tartalmazó tekercset után-
vél mellékelni küldeni, mintán házam ezen labdacacs nélkül nem lehet, mert mióta ezeket házamban tartom és használom, mindnyájan viruló egészséggel örvendünk s azért még élek labdacacsok házamban hiányozniuk nem szabad. Datta, 1886. június 17. Tarczy megye. Tisztelettel Nikola Kolip.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvtárban kapható, — az osztrák tartományok számára Szélnski György cs. kir. egyet. könyvtáránál Bécsben, I. Stefansplatz 6.

Hasznos könyvek nők és hajadonok számára.

Baráth Ferenc. **Aesthetika.** Bevezetési a. verstanul. 18 ábrával. Második jav. kiad. Füze 1 frt 50 kr. Diszkötésben 2 frt 40 kr.

Beniczky Irma. A nők hivatala. 1 frt 20 kr.

— **A nők apró költői** s ezek fontossága az életben 40 kr.

— **A mindennapi életből. A nőknek.** Rusz K. Moleschott, Doebereiner s mások után írta K. Beniczky Irma. Két kötet 80 kr.

— **A divat szépségei.** Műveltség- és erkölcs-történeli kuttok nyomán írta K. Beniczky Irma. 40 kr.

— **A leányvilág világa.** 40 kr.

György Vilmos. Emlékkönyv a confirmációhoz készült protestáns hajadonok számára. Egy aczelműsített, vászonba kötve aranyvágással 1 frt 20 kr.

Hölgyek titkára, vagyis legújabb, legteljesebb levelezőkönyv nők számára. Minden előforduló alkalmakra való fogalmazási mintákkal, mindenféle társasági, családi, hivatali és szerelmi levelekkel, különféle ügyiratmintákkal és alapos utmutatással a levelezés szabályait illetőleg, rövid helyesírástannal, a magyar polgári jogok és kormányzat ismertetésével, stb. Harmadik bővített kiadás. Kötve 1 frt 50 kr.

Hölgyek lajta. Magyar költők műveiből szerkesztette Zsáky Károly. Egy aczelműsített. Második kiad. 2 frt. Diszkötésben 3 frt.

Hüppmann Antal. A valódi szakasszony — vagyis rendezes utmutatás a finom és legfinomabb fűzésben, a legjobb magyar, francia és német mód szerint. Különös tekintettel uri és főúri konyhákra, nagyobb-szerű lakomák és házi vendéglésekre. Negyedik kiadás 1 frt 50 kr.

Jósika Julia. Pályavesztő fiatal leányok számára. Második kiadás, korszerűen átdolgozta K. Beniczky Irma. 2 forint. Diszkötésben 3 frt.

Kabany Lajos. Iparos-gazdaságyok könyve. Iparos-gazda családok számára. Budapest. 10 ar.

Legouvé Ernest. A nők erkölcsi története. Ford. Felki József. 1 frt 50 kr.

— **Leányaink és fiaink.** Egyéni jelenet és tanulmány a családi életből. Ford. Felki József. Füze 2 frt. Diszkötésben 2 frt 80 kr.

Lengyel Dániel. Orvosi tanácsadó város és falun. Második kiadás 1 frt 50 kr.

Medve Imre. A magyar gazdaságy — teendői a közéletben, házában és konyhában. Kezi és segédkönyv nők és hajadonok számára. Második kiadás 2 frt.

Németh Zsuzsanna. A legújabb és megpróbált magyar szakasszony. A magyar háziasszonyok számára. X. bővített kiadás 80 kr. Kemény kötésben 1 frt.

Riecke G. A. Anyák könyve. A gyermek első nevelésének legfontosabb kérdéseiről. Fordította K. Beniczky Irma. 40 kr.

Schatter Gyula. Nőkölözetben ismeretek könyve leányok számára. Leányiskolák számára és öntanulása. Az ötödik kiadás szerinti s a házi viszonyokhoz alkalmazottan átdolgozta Toldy László. Három színes térképpel. 1 frt.

Sikló József. Dr. A feleség. 40 kr.

— **A nők előnye.** 40 kr.

Steiner János dr. Tanácsok a gyermekek természetesen testi nevelésére. Fordította K. Beniczky Irma. 40 kr.

Szász Károly. Hagyományok könyve. Elmékedések és imák protestáns nők számára. Egy aczelműsített. Második javított kiadás. Bőrből kötve aranyvágással 2 frt 50 kr. Diszkötésben 4 frt.

Tarkányi Béla. Vezércsillag az údványra. Imakönyv a kath. nőnem számára. Öt képpel. Bőrből kötve aranyvágással 3 frt 50 kr.

Franczia borbé, kapocsos. 5 frt.

Ugyanaz szebkiadás két finom képpel. Bőrből kötve 2 frt.

Franczia borbé kötve, kapocsos. 3 frt.

Kék vagy vörös bársonyba kötve 8 frt.

— **A hajadonok öngyala.** Kathol. imakönyv. Zsebkiadás vellapapírral. Öt képpel. Bőrből kötve aranyvágással 2 frt.

Franczia borbé kapocsos. 3 frt.

Kék vagy vörös bársonyba kötve 8 frt.

Kis 8-rét alakban franczia borbé, kapocsos. 5 frt.

Toldy László dr. Magyar szent Erzsébet élete. Képekkel 80 kr. Kötve 1 frt, diszkötésben 5 frt.

Tompai Mihály. Olajág. Elmékedések, főhá-
szok és imák. Hölgyek számára olvasó- és imakönyvvül. Vaszonba kötve aranyvágással 3 frt 40 kr. Franczia borbé kapocsos 5 frt.

Ugyanaz szebkiadás, vaszonba kötve 2 frt 50 kr.

Franczia borbé, kapocsos. 4 frt.

Zamolyi Varga Mihály. A házi nevelés. Példákban előadva. Szűlők, nevelők s különösen kisasszonyok nevelőváltárak számára. I. kötet. A testi ápolás 1 frt 50 kr.

II. kötet. A lélek művelése 2 frt 50 kr.

Vezércsillagok, vagyis velős mondatok és költői gondolatok honi és külföldi remekírók műveiből. Harmadik kiadás 2 forint. Diszkötésben 3 frt.

Vörös Eszter. Gazdaságyok könyve. Utmutatás kezdő gazdaságyok számára, a ház cselései berendezését, s minden háztartási munkák helyes végzését illetőleg, a konyhában, élestarban, pincében, kertben stb. 40 kr.

— **Az ügyes szakasszony.** Középosztályu magyar konyhák számára. Második javított kiadás 40 kr.

Weiss Károly. Leányaink és jövőjük. Németből átdolgozta Tóth Pál. 80 kr.

Zerkovits Szidonia. A magyar irodalom története költészetannal. Női tanítványok számára. II. kiad. 1 frt.

Franklin-Társulat nyomdájá. (Budapest, egyetem-utca 4. szám.)

Én, Csillag Anna, szólok a nagy közönséghez!

A kénőcs 8 hatá használat. után.

Az üzlet rövid fenállása alatt hozzáam beérkezett

50.000 hálairat

a legényesebb bizonyítékát nyújtja az általam föltalált haj- és szakálnővesztő kénőcs előnyös voltának és mindazon nőknek, kik nem viseltetnek közönséggel az asszony legszebb ékesége: a szép, sűrű és hosszú haj iránt, továbbá uraknak szép szakál elérhetése céljából az általam föltalált haj- és szakálnővesztő kénőcsöt tiszta lelkiismerettel a legmelegebben ajánlatom. Tisztelettel Csillag Anna. (Czég: Csillag és Társa.)

Levélszám: 3321. Kótyán, (Zala-Sz. László), Csillag A. k. a. és társának Budapest. Kérek újból 2 kénőcsöt a már egy ízben czimemre küldött hajnövesztő kénőcsből, postautánvétellel küldeni. Bathányi B. gróf.

Levélszám 19,008. Nagyon tisztelt Csillag Anna k. a. Budapest. Kérem legyen szives postafordultával kénőcséből 3 kénőcsig 1 forintjával küldeni. A kénőcs leányomnak kitünően használt, így, hogy nem tudok érte elég köszönetet mondani. Tiszt. Weber Antonia sz. Hildmann.

Levélszám 14,890. Bakonyi, (Zala-Sz. László), Csillag A. k. a. és társának Budapest. Posta-utánvétellel kérek kitünőnek bizonyult hajkénőcséből két kénőcsig 2 forintjával. Idősb Eszterházy Imre gróf.

A kénőcs használat. után.

A kénőcs használat. után.

Én, CSILLAG ANNA.

185 ctm. hosszú óriási Loreley-hajammal, melyet az általam föltalált kénőcs 14 havi használatán után nyertem, mely a leghevesebb orvosi tekintélyek által ismertetett el mint egyetlen szer arra végre, hogy megakadályozza a hajkihullást, elősegíti a hajnövést, és erősíti a hajbort, uraknál elősegíti egy teljes erős szakálnővést, rövid ideig való használat után a hajnak, valamint a szakálnak természetes színt és sűrűséget kölcsönöz és megőrzi a korai őszüléstől a legmagasabb korig. Rendkívül kellemes illata következtében kénőcsöm kitünő, finom toilette-kénőcs.

A kénőcs használat. után.

L. sz. 17,304. T. Csillag Anna k. a. Budapest. Kérem postafordultával hajkénőcséből két kénőcsig küldeni. Taxis J. szül. Bathányi gróf.

L. sz. 19,172. Csillag és társa uraknak Bpest. Kitünő hajkénőcsökkel egy kis kénőcsig 4 márkájával újból kérek: Carolt hercegnő Cöthen (Anhalt.)

L. sz. 27,543. Hamburg. Nt. Csillag Anna k. a. Legyen szives hajnövesztő kénőcséből, melynek hatása kitünőnek bizonyult, 3 kénőcsig a hozzátartozó teával együtt utánvétellel küldeni. Hálás köszönet tisztelettel öv. Willander gróf. Bergstrasse 23.

L. sz. 18,422. Grätz. T. Csillag Anna k. a. Legyen szives egy kénőcs hajnövesztő kénőcsöt 2 forintjával küldeni, de csak az én által kitalált hajnövesztő kénőcsből, melynek jó hatásáról aligham volt meggyőződni, kérek küldeni. Tisztelettel Lindheimi örnagy-né, szül. Schöffel.

L. sz. 29,553. T. Csillag A. k. a. Budapest. Valamennyi nálam használatban volt hajnövesztő kénőcsök közül az én a legkitünőnek bizonyult. A kénőcs kitünő és kérek ismételtén 2 kénőcsig 2 frtjával küldeni. Tea van még készletben Bodola János föld.

L. sz. 24,888. T. Csillag A. k. a. Legmelegebb köszönetet, kitünő kénőcsért! A kénőcs egy két hét alatt elősegítette hajam növést. Együtt kérek két kénőcsig, de csak a kegyed kénőcséből 5 frtjával postautánvétellel küldeni következő czim alatt: Námánether uró.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy kénőcsig és 50 krért teát utánvétellel küldeni. Köszönettel tudósítom, hogy már majd kihullt hajam kénőcsé használatá óta sűrűbb lett. Maradok tisztelettel Dolcsela Józsa angol nyelv tanítónő.

L. sz. 27,422. Brinn. Csillag és Társa Budapest. Legyen szives kitünő hajnövesztő kénőcséből egy nagy k

1834-ben ment Bécsen át Velenczébe, onnan Rómába és Nápolyba. Paulo Veronese «Európa»-jának színei elevelegével és hűségével még ma is meglepő pompás másolata, mely most a művész szobáját díszíti, emléke e szép műtázasnak. 1835-ben Bécsbe visszatérve, több hírneves honfitársával nyílt alkalma megismerkedni, többi közt Szemere Miklóssal, s október közepén Pestre jött s a nádor-utczában szállott meg a mai orszá-gos bank palotájá helyén álló házban. Csak rövid ideig kívánt itt tartózkodni, de Ráday grófnő rábeszélésére itt maradt s a Nákó-féle házban vett lakást Székács Józsefnek, a későbbi szuperintenden-snek és páratlan egyházi szónoknak szomszéd-ságában. Nem is hagyta el többé Buda-pestet.

Mi volt a művészet abban az időben Buda-pestén? Volt-e egyáltalán? A ki e kérdésre ki-mérítő választ tudna adni, nagy szolgálatot tenne a magyar művészet történetírásának.

A harminczas évek közepe táján az irodalmi élet, melynek középpontja a Kisfaludy Károly vezetése alatt álló Aurora-kör volt, most Buda-pestet választotta vala székhelyéül. Itt indult meg az a szellemi mozgalom, mely a szabadság-harczban nyerte meggyőződését. Erről bőséges számmal vannak irrott kútforrásaink. Am a képző-művészeti szellem még nem ébredt föl. Ez ren-desen csak akkor támad elő, mikor a költészet virágkora lehanyatlak. Olaszországban is Michel-Angelo és Raphael előtt aratták baberjaikat Dante és Petrarca. Az országgyűlés Pozsonyban tartá üléseit, a magyar mágánások külföldön éltek vilá-gukat, a nemzeti érzelmű földesurak birtokaikon laktak a vidéken. A nagy árvíz előtti Pestnek még háza is alig volt olyan, mely fejlettebb épí-tészet alkotásának lett volna tekinthető. Hiszen a báró Brudern által az uri-utczában épített «párisi ház»-nak csodájára jártak az időben, az volt Pest-nek egyik legfényesebb magánépülete. Az egész magyar szobrászatot Ferenczy István és Züllich Rudolf képviselte, mely utóbbinak a hazai törté-netet nagy férfiakról készített szobrai még föl-állítani sem engedték, annyira kevésé feleltek meg a művészet igényeinek. A festészet sem állt sokkal jobb lán. A megelőző századokból csak két magyar művész hírneve maradt ránk örökül, a Kupetzky János és Mátyók Ádámé, azok is a külföldön töltötték életük javát, ott szereztek nagy hírt és nevet, de nem mondhatók teljesen magyar jellegű művészeknek. A voltaképi magyar művészet csak a már említett Markó Károlylal kezdődik. Ő legalább pályája elején érintkezésbe jutott a magyar főúras hangadó köreiből s midőn 1818-ban ide költözött, Brudern báró és Fejerváry Gábor még néhány műbaráttal összeálltak s begyűjtötték a szükséges összeget, melylyel Markó művészi tanulmányait a bécsi akadémián megkezdhetette. De ő is csakhamar szakított pártfogóival, midőn látta, hogy befolyá-solni akarják s Olaszországba ment, mely másod-ik hazájá lőn. Tudjuk, hogy gyönyörű ideális tájképei kevésé emlékeztetnek a magyar haza vidékeire; de Markó hatása a magyar művészet kifejlődésére már azért is számot tevő, mert kitűnő tájképfestőnk, Ligeti Antal is tanítványa volt.

De abban az időben, mikor Barabás Pestre jött, Markó Rómában lakott. Neves festő-művész alig volt itt akkor valaki. Maczinkay és Simó derék emberek voltak ugyan, de nem művészek s ezt magok is belátva, csakhamar fölhagytak a szabad művészet gyakorlásával s rajztanításra adták magukat. Marasztóni Jakabnak, mint a «festészeti akadémia» vezetőjének működése csak a negyvenes évek elejére esik. Ellenben az öreg Schöff, kiről a «képi-utczát» is elkeresztelték, nagy szorgalommal festett arcképeket s Pesky és Kis Bálint is ezzel foglalkoztak; csakhog fog-

lalkozásuk közelebb állott a mesterséghez, mint a művészethez. Csak a fiatal Szentgyörgyiben volt igazi művészi hivatás, a ki kitűnő tehetség-gel festett gyönyörű virágokat és gyümölcs-cso-portokat, Korán elhunyt a magyar festőművészet nagy kárára.

Ha a közönség megrendeléseket akart tenni, azokkal külföldi művészeket bízott meg s a né-met Einsle, a ki itt nálunk csaknem meghonosult, valóságos vendégszereplésekre rándulgatott le ide, hogy vagyonosabb embereink termet meg-töltse őseik arcképeivel. A képzőművészet alkotásai iránti általános érdeklődésnek nyoma sem volt még abban az időben.

Ilyenek voltak a művészeti viszonyok, midőn Barabás Pestre jött, s itt megtelepedett. Szomorú viszonyok bizonynyal. De volt már a 30-as évek-ben is egy művészeti érdekekkel foglalkozó folyó-irat. A Mátrai által kiadott «Regelő»-nek volt egy ikertestvére, a «Honművész» s e lapban, melybe Garay is nagy szorgalommal dolgozott, a színművészetet kívül a képzőművészetet is helyet talált, persze csak úgy mellékesen s több jóaka-rattal, mint szakismerettel írott cikkekben. Szemere Miklós ajánlata összehozta Barabást az irodalmi mozgalom vezetőivel, különösen Bajzá-val, kivel csakhamar benső barátságot is kötött. Az egész irodalmi kör lelkesedéssel karolta föl a fiatal művészt. Tasner ismertette meg Széche-nyivel s az arisztokrácia más tagjaival is, s mi-kor Biharmegye bírn akarta a «legnagyobb magyar» arcképét, ez maga ajánlotta egy hosz-szabb leveleiben, hogy Barabást bizzák meg el-készítésével.

Itt kezdődött Barabás életében a csodálatos termékenységnek ama páratlan kora, mely alatt ő a magyar közéletnek csaknem minden nevesebb kitűnőségét learcsképezte és pedig meglepő hű-séggel s oly jellemzetesen, hogy megérdemli, mi-szerint őt «a magyar művelődési történet festő-jének» nevezzük. Költők és hősök, művészek és államférfiak, a színház és a templomi szószék ki-tűnőségei, szóval majdnem mindenki, a kinek az utolsó felszázad alatt ismertebb neve lett, a Ba-rabás ecete által megörökítve marad arczvóná-saiban az utókorra. Neki köszönhetjük, hogy annyi jelesünknek, kiknek szellemét csodáljuk, külsejét is magunk elé bírjuk varázsolni, hogy annyi nagy nevű férfi és nő, kiknek a magyar közéletben szerep jutott, arczvónaszaiban sem fog elenyészni, elmosódnai az utókorra nézve. Barabás menté meg őket az elenyészéstől, mikor le-festette s így egész korszakot tett általok örök-elevenné.

Saját magát is lefestette s a képzőművészetek barátai örömmel láthatták a képzőművészeti társaság jubiláris kiállításán a művészek maga által festett arczvónasait, melyekből ma is annyi élet és erő sugárzik. E saját képének másolata az, melyet ma olvasóinknak bemutattunk; de csak annyiból másolat, a mennyiben a kiállított olajfestményről van másolva, de voltaképen eredeti Barabás-kép, mert az őz mester ezt is sajátkezüleg rajzolta tollal a «Vasárnapi Ujság» számára s nem engedte, hogy más tegye. Számba-vehetetlen mennyiségű eredeti képeinek galleriája tehát itt bemutatott arcképével is nagyobb.

HARCZ ELŐTT.

Békesség, magyarok! jó honfiak, egybe!
Ki honát szereti, a vizsályt feledje!
Kit százados átok töredékre téphet,
Kaposolja ma össze szent béke a népet!

Egyesség, magyarok! sziv szivre tapadjon,
Kar karba fogódzék, ajk csókra gyuladjon!
Testvértelen ág, légy testvére magadnak,
Ne legyen ellene magyar a magyarnak!

Bátorság, magyarok! a haza veszélyben,
Az isten ostroma kipattant az égen;
Európa reszket, Babilon nyög immár,
S a világ tengelye mint az inga himbál.

Boszúra idézve trónján ül az isten,
S ki kezét feltartsa, hatalom már ninesen;
Sir, jajgat a földön az égi szabadság,
Lakolni fog érte az emberi vadtság!

Kimondva a törvényt, s már zajlik a tenger,
Már zúg, morog a lég, s kóvályog az ember, —
Felzúdult elemek forgószele hajtja,
S mint jön a földrengés, úgy jön a harez napja.

Békesség, magyarok! jó honfiak, egybe!
Ki honát szereti, a vizsályt feledje!
Véreskű pecsétje váltá meg a hont rég,
Még Pusztaszor ott áll, emléke ragyog még!

Uj nagy idő készül, mint hajdani korban,
Vészjele: vér és tűz gözölög a porban;
Mert ha a világnak összemölik utja,
Véren át, tűzön át jut mindig új utra.

Egyesség, magyarok! sziv szivre tapadjon,
Kar karba fogódzék, ajk csókra gyuladjon!
Ha majd a vihar száll s bős szárnja reánk üt,
Találja az ellen a nemzetet együtt!

Ezer év határán nézz vissza a multba,
Ezer év napjai most intsenek újra;
Ellenség sohasem, csak a vizsály vert meg,
S büszke csatáidat egyetértve nyerted!

Bátorság, magyarok! s hadd jöjjön a harezvész,
Áldozni honáért vért a magyar kész;
Mert a kiomló vér szent ügybeli vadtság,
Érted foly örökké, ó égi szabadság!

Békesség, magyarok! hadd jöjjön a próba,
Csak a hont szeresse az ősök utóda;
A honszerelemnek diadal lesz bére,
S állni fog a haza egy új ezerévre!

FEJES ISTVÁN.

UTAZÁS ISMERETLEN ÁLLOMÁS FELÉ.

Veszteglés a laibachi várban.

III. Az első hét emlékeiből.

Ha az ember ráér néha visszapiantani mult-jára és összehasonlítani különböző helyzetekben töltött idejének folyását, azt fogja találni, hogy a változott viszonyok közt letelt rövidebb-hosszabb időből mindig az első napokra, az első hetekre, hónapokra, vagy évekre emlékezik vissza a leg-élénkebben.

Utazásunk mindennap új helyzetekbe juttatott bennünket, s napról-napra megmaradtak emlé-kemben a kiemelkedőbb jelenetek képei.

Veszteglésünk a laibachi várban bizonytalan időre terjedhetvén, az elhelyezkedés, az első va-sárnapi és az első hét emlékeit esik legkönnyebben elővarázsolnom.

Eisele társunkat, a lakatost, úgy tanultuk is-merni, mint esendes, magába zárkozott és a gon-dolkozásra, kivált a praktikus gondolközásra már mesterségénél fogva is szoktatott férfit. De ha eddig nem igen gyanítottuk, mi lakik benne, a tegnap esti talpra esett kijelentése arról, hogy éjjelre mi a legszükségesebb, t. i. a védett, cse-ndes, biztos vaczok, egyszerűben kellő világosság-ban állítja őt elénk.

Tudja Isten miért, de a hétfői napot még a nem mesterember is egy kicsit fél nyugalom-napnak szokta tekinteni. Mi, nyugalomra kár-hoztatott rabok, természetesen, hogy nem sietünk semmivel, sem mosakodással és tisztogatással, sem öltözködéssel, sem a reggelinél, ha ugyan volt, elköltésével. Ráértünk, s minden feltűnőbb szó, a mit egyik-másik ejtett, mindjárt megbeszé-lés tárgyává lett. Szóba jött a vaczok, a csendes, a biztos, a védett vaczok, mely úgy látszik né-mely társunkat egész éjjel foglalkoztatá, a meny-nyiben voltak, a kik éjjelre, mikor az ember fá-

radtan nyugalomra térni óhajt, csakugyan elis-merték a «védett vaczok» jóvoltát, de voltak mások is, kik a napot könnyű munkában vagy épen munkának sem nevezhető foglalatosságban töltvén, éjjel mulatni szoktak, s éjjel előtt ritkán keresték fel nem a «vaczok», hanem a mennye-zetes ágyat; végre voltak, kik a szabadságot hangoztatták minden körülmények közt, mint feltétlen jót, s kiknek szabadság nélkül nem kellett semmi sem!

«Még nyugalom sem»? kérdé az öreg Szilágyi. «Ugyan kérem, — folytatá, — mit csinál sza-badságával, mikor jóízűt alszik? Én egész hosszú életemben tapasztaltam, hogy a kik lehangosa-bban követik a szabadságot, rendszeren a legkevesebb tisztelettel viseltetnek felebarátaik szabadsága iránt, s hogy semmi sem lehet a sza-badságszerető emberre nézve bántóbb, mint az ilyen szabadság-szajhósok önkénykedése és zsar-noksága. Hányszor, de hányszor riasztottak fel szükséges éjjeli nyugalomból a koresmából ittasan haza tántorgó tivornyzók!»

A tárgy oly sokoldalú felfogást enged, hogy mások is szoltak hozzá, ki tréfásan, ki az eddig mondottakat bővíve vagy czáfalva, ki egészen új irányban, s mindenki megmaradván a mérséklet és kölcsönös méltánylás hangjánál, a vita nem-csak mulatságos volt, hanem tanulságos is. A hellén és latin irodalomban jártasak többnyire csak helyreigazítólag tettek olykor egy-egy észre-vételt, mikor egyik-másik nem beszélt eléggé alapos logikával, vagy elkezdett sophismákkal élni.

Tíz óra lehetett, mikor a porkoláb jött jelen-teni, hogy ugyanaz a család, mely elvállalta él-elmezésünket, készségesen vállalja el fehérműünk mosatását is, s délután, mikor elszedik az asz-talra valókat, átveszik a szennyest is, csak az szükséges, hogy mindegyik külön legyen össze-csomagolva, összeírva és a csomagok kellelőleg megjelölve, a mi az ő segítségével meg is történt, mert magunknál írószereket tartani nem volt szabad. Ez meglevén, tudunkra adá, hogy leme-hetünk az udvarra sétálni. Ma kivételesen kissé későn, de jövőre már 8 órakor reggel lesz szabad lemenünk, hogy a szobákat ki lehessen taka-ritani.

A fehérműt annál szívesebben adtuk át, mert a mit eddig az élemező család részéről ta-pasztaltunk, a tiszta asztalnak, a jóízű és elég bő ételek s a pontos kiszolgálás, bizalommal töl-tött el bennünket, a sétára pedig nem kértük magunkat, ámbar tudtuk, hogy a várac udvara, sziklás lejtős talajával, egy levélnyi zöldség nél-kül s igen keskenyre szabott árnyékos oldalakkal, nem sok szórakozást vagy üdülést ígér. De az a pár négyzög, sőt köb-ölnyivel nagyobb szabad tér, melybe termeinkből leszállhatunk, mégis birt annyi vonzerővel ránk, hogy sietve tolong-tunk le a lépcsőkön, mint az iskolás növendék-sereg, mikor a lecke-órának vége.

Volt az udvarban szivattyus kút is jó magas medencével, melynek kávján ülve jól esett leg-alább a kezeket fűroszteni. Vize fősleges jó volt. Hoztunk le poharakat és szüresöltük az üde italt, mintha gyógyforrás lett volna. S valóban volt is gyógyhatása főleg kedélyünkre, mert hiába, a tiszta, üde levegő után jóságra nézve mindjárt a tiszta, üde víz következik. Hátha még meg is fűrödhettünk volna benne! Fájdalom, az egész várban nem volt található zugooska, melybe kádat lehetett volna elhelyezni.

Mire a séta végéleg lassu léptekkel felértünk az emeletre, a szobákat igaz, hogy kitakarítva találtuk, de nem egészen. A szalmazsákok most is összehajtv s a falnak támasztva divánokul kínálkoztak, s még semmi látszatja sem volt, hogy talán nyoszolyákat állítanak be.

Ebéd utód élemezőnk leánya, Mari kisasszony,

hű cselédjével személyesen vette át a szennyes ruhacsomókat, sajátkezüleg jegyezgetve a csomók számát és mindegyiknek ismertető betűt, s szom-batra ígerte a tisztának ugyanilyen rendben leendő átadását.

Kedden már 8 órakor bejelentette a porkoláb a sétálásra szánt időt, s mikor leértünk az ud-varra, a falak hosszában már egész sorát láttuk a vaslábaknak és a deszkáknak, melyekhez né-hány horvát katoná még mindig többet és többet hordott, míg a szám megtelt és a kis ajtó, melyen át őket jönni láttuk, nagy robajjal becsapódott.

Kezdődött azután a felhuzolás, fenn a talpra-állítás és felszerelés, s mire déltájban, fáradtan a sok ügyelgéstől, fölmertünk, már rendszeren találtuk a szobákat, s mindenki előkereste hol-miját, melyet halomra hordtak volt, midőn taka-ritottak, s igyekezett neki hol ágában, hol ágya közleében helyet szorítani.

Ezentúl délelőtt és délután leeresztettek az udvarba, hol fel s alá járkálva, ki egyenként, ki többet magával, majd csoportokba gyűlve azt hitettük el magunkkal, hogy valamely ismeretlen szigeten zátonyra került hajón kell vesztegel-nünk, míg valamely váratlan kedvező fordulattal odább állhatunk. A várac ép állapotban látszott lenni. Tudtuk, hogy a grófok ott vannak valahol elszállásolva, lestük az ablakokat sorba, ha talán egyiket vagy másikat sikerülne megpillantanunk. Ez irányban tett kérdéseinkre a porkolábot soha sem lehetett bármí feleletre is bírni. Makacsul hallgatott vagy vállat vonogatta, s legfőlebb any-nyit mondott: legyünk nyugodtak, jól vannak. Szegényebb társaink pártfogók, Szerdahelyi Ede sem volt köztünk, s nem tudtuk hová lett. Hanem egyszer, midőn az udvarból felmentünk szállá-sunkra, a lépcső végén ott állt egy felig nyílt ajtóban, s csak annyit közölt velünk, hogy ő ott van elszállásolva többet magával, hogy a grófok-kal van érintkezése s holnap ilyenkor át fogja adni a heti segélyt. Sajnálják nem csak ő, hanem előtünk ismeretlen társai is, hogy tőlünk el van-nak nem ugyan zárva, hanem tiltva, s ezzel sietett az ajtót bevonni maga után, mielőtt az őt a tilomszegést észre venné.

Most azon törtük a fejünket, hogy kik lehet-nek ott együtt és mióta vannak ottan. Az idő meghozta e rejtélynek is a kulesát. A papirosban, melybe a segélypénz be vala csomagolva, mindig találtunk valami érdekelt, a mit Szerdahelyi a nyomtatott ócska lapokra irt alig látható betűkkel értésünkre akart adni. Mikor őt ott elhelyezték, már többeket talált a szobában, katonatiszteket és polgári rendű magasabb állású férfiakat. Azóta változások is estek, egy-kettőt elvittek, másokat hoztak, de bővebben ő sem világosítha-tott fel bennünket, mert maga is sötétben tapo-gatózott.

A fődolog, a heti segély, biztosítottak lát-szott, s czukrász, szakács, lakatos, sörfőző, ven-déglős és más efféle, úgynevezett nem honoratior társaink, valóban nem tudom megmondani, mi módon, de tudtak magoknak szerezni sütni és főzni valót, s olyan ebédeket rögtönöztek, hogy öröm volt őket lakmározás közben nézni, s élvezet élelkeket hallgatni, melyekkel sorsunk fölött diadalt ülni véltek. «A mi a poharamban van,» szolt fel tréfás ünnepélyességgel Török Miklós, a kardalnok, «vizek látszik ugyan, de én olya-ba veszem, mintha a Gaál bácsi somlajja volna s bornak iszom. Nekem ilyesmi szabad, mert hej, a színpadon hányszor látszott, a mit poharainkba töltögetünk, bornak, tetettük is magunkat, mintha fenéki ürténök a serleget, de biz az csak festett víz volt, s ha lehetett, háztunk mögé loecsantottuk egy a végre oda állított kádba. Éljen a szabadság!»

Éltetni mindent szabad volt, még a szabadsá-got is! Csakugyan meg lehetünk helyzetünkkel

elégedve, kivált ha egy pillanatra elfelejtettük, kik és hol vagyunk!

S hogy elfelejtsük, mindent elkövtünk, a mit elzártak elkövéthetnek egymás szórakoztatására. Voltak ügyes mesemondók, sokan sok adomát tudtak s nem fukarkodtak velők. Eszünkbe jutot-tak gyermek-éveinkből mindenféle úgynevezett találós mesék. Zsinorral, czárnával, papírossze-letekkel, kenyérlapdaesokkal mindenfelét tud-tak hol ez, hol az összerakogatni, leábrázolni, mesterkötéseket elővarázsolni. Voltak, kik tud-tak szerezni kártyát, mi azután a rendes játéko-kon kívül sokféle más mulattató mutatóványokra is alkalmaul szolgált. Gyöngyösi barátunk ebben ezermester volt. Csináltak dominó-játékhöz alkal-mas szeketeket, játsztak malmot, valahonnan kocza is került, s bár nem az első hétkben, hanem időmultával, sakkfigurák is lettek lát-hatók, s egymást felváltva tettek szolgálatot a játszani akaróknak, de az egész érdeklődő tár-saságnak is. — Elővettük a társas játékokat is, a mi azonban csupa férfiak s mind más-más ne-velésű, szokású és modoru férfiak közt nem bizo-nyult kielégítőnek. Még legjobban sikerült az, a mit Gaál bácsi megpendített volt. Kiki válasza-tott valami mesterséget és annak jelképes mo-zdulatait utánozva dolgozott, majd adomát jelle vagy parancsszóra meg-megállt s meg ujra kezdte. Érdekes volt nézni, mily komolyan vették sokan a játék szabályait, mily kitartóan «folytatta kiki a maga mesterségét».

Nem hiányoztak komolyaknak látszó s olykor bizony elkomolyodó s hűvel folytatott vitat-kozások is önként felvetődő s néha szándékosan szőnyegre vetett tárgyak, kérdések és állítások felett. Ilyenkor a társaság csakhamar a vitatko-zók köré gyűlt s rendszeren mindegyiknek keletke-zett egy kis pártja, mely támogatta, buzdította, néha meg is tapsolta. De nem emlékezem egy esetre sem, melyben közbenjárásra vagy hivatlan beavatkozásra lett volna szükség. Egy pillanat a falakra, melyek helyzetünkre figyelmeztettek, ele-gendő volt a leghevesebb vitának is oly fordula-tot adni, melyen vitázók és a vita tanui egy-aránt kénytelenek voltak jó ízűt nevetni, kivált ha a bohózkodásairól ismeretes Gelenczei ko-moly arczot vágva így szolt közbe:

«Míthogy a lélek halhatatlansága annyira bi-zonyos, hogy azon sem kételkedni, sem vitat-kozni józan észszel nem lehet, az előtünk folyó vitának, mely sokkal kisebbrendű kérdés fölött pártokra szakítva bennünket, a mi egyáltalában nem kívánatos, és helyzetünket ok nélkül nehe-zítené, nem látom itt sem helyét, sem idejét, an-nál inkább nem, mert a mint tetszett hallani, mind a két vitázónak . . . van is, nines is igaz!» Ismerve az embert s látva szigorúvá ránezott arczát, lehetetlen volt nem nevetni.

Még a nevetésnek vége sem volt, már oda in-tette maga mellé Török Miklóst, és a sok száz dal közül, a miket tudtak, rá kezdtek egy olyanra, mely bármí távoli rokonságban, vagy ellentétben állt a vitatott kérdéssel, a mi aztán végkép elsi-mította a netalán még le nem csillapult felhá-borodást.

Szükségtelen külön kiemelnem a bizalmas be-szélgetést kisebb csoportokban, kivált azalatt, míg az udvar hosszát, szélet méreggettük, mikor szán-dékosan kerültünk minden összerolódást, mely a tudatlan s gyanuval telt örök szemét szűrhatta volna; de azzal dícselkedhetem, hogy a dohány-zásnál mindig kellő tekintettel voltunk termek szük falaira és levegőjére és tekintettel egymásra, bár meg kell vallani, hogy mérsékletünkre két más oknak is volt befolyása, a trafik-dohány szokatlan ízének, melyhez az a képzelet is járult, hogy azt ki tudja miféle módon készítik, és ama másik oknak, mely keresetképtelen helyzetünkben min-den lépten-nyomon gyakorlá korlátozó hatását, a

pénz igen-igen kimért mennyisége. A honoratio-
rok kaptak naponként egy akkori váltó forintot,
vagyis egy régi huszást és néhány réz krajczárt,
a mai pénzben 40 krajczárt. Ebből azonban az
élelmezésre előre lefoglalt a porkoláb fejenként
35 krajczárt, s így dobányra, a mit szintén ő
szerzett be, mosásra s egyébre vajmi kevés ma-
radt. A nem honoratiorok a mai pénz szerint
csak 17 és fél krajczárt kaptak napjára, s csak a
grófok segélye mentette meg őket a nyomoru-
ság tól.

Az éjelek korán kezdődven és későn végződven,
azoknak is esteli és kora reggeli részét az ágya-
kon ülve, sőt fekvé beszélgetéssel igyekeztünk
rövidíteni, de maradt azért elég időnk nem csak
alváásra, nem csak éber álmodozásra, hanem ko-

nyek napról-napra, sőt óráról-órára váltakozhat-
nak a különböző csatátereken, mert annyit tud-
tunk, hogy a harez nem egy helyen, nem egy
hadsereggel, nem egy ellenség ellen van folya-
matban, — ez a teljes sötétség, melyben hazánkkal
szemben akkor tengettük napjainkat, mikor ne-
künk is vehette volna egyben-másban hasznun-
kat, úgy borongott szüntelen felettünk, hogy
lehangoló hatása alól semmi módon sem tudtuk
magunkat kivonni.

Voltak azután időtöltésül elővett szórakoztató
próbálkozásaink közt némely olyanok, melyek
felvidítés helyett még inkább elkomolyítottak.
A sok dal között például, melyeket hallottunk,
egyszer csak elkezd valamegyikünk, hogy: «Mul-
tadban nincs öröm, Jövődben nincs remény.»

Azok, a kikkel élelmünk és egyéb szükségle-
teink ügyében naponként egyszer, s elvéte két-
szer találkoztunk, szigorú ellenőrzés alatt álltak,
s különösen beszélniök nem volt szabad. Legin-
kább éreztük az olvasmány és az írószerek teljes
hiányát. A legártatlanabb nyomtatványt sem
engedték bejutni, nehogy megpontosított betűk
által valaki valamit közölhessen velünk. Ki le-
gyen az a valaki, mi legyen az a valami, azt
hiába kérdeztük. «Nem szabad! és ezzel punctum,
az okoskodás nem ér semmit!» — Jó, hogy

«Még az idő kerekét megkötni hiába törekszik,
Bármilyen hatalmasnak képzelje magát, a halandó.»

Lassan multak az órák, a napok, a hetek, de
multak. Rajta voltunk, hogy különböző testgya-
korlatokkal, melyeket szűk helyünkben és készü-

GRÓF NÁDASDY LIPÓTNÉ, FORRAY JULIA BÁRÓNŐ.

GRÓF BATTHYÁNY LAJOSNÉ, ZICHY ANTONIA GRÓFNŐ.

GRÓF KÁROLYI GYÖRGYNÉ, ZICHY KAROLINA GRÓFNŐ.

BÁRÓ FORRAYNÉ, BRUNSWIK JULIA GRÓFNŐ.

NÉGY NŐI ARCZKÉP PARABÁS MIKLÓSTÓL.

moly magunkba szállásra is. Egy-egy sóhaj az éj
csöndjében tanúskodhatott arról, hogy nem min-
denki alszik.

Jött a szombat s vége lett az első s leghosszabb
hétnek, melynek leírása ha valakit untatott,
vigasztalódjék azzal, hogy mégis csak könnyebb
volt azt elolvasni, mint átélni.

IV. A további hetek emlékeiből.

Lassan, végtelenül lassan multak az órák, a
napok, a hetek, mert akárhogy igyekeztünk meg-
feleltetni helyzetünkről, a nyomasztó érzés,
nem az, hogy foglyok vagyunk, hanem az, hogy
nem tudunk Magyarországról semmit, és pedig
olyan időben nem tudunk róla semmit, mikor
valószínűnek tarthattuk, hogy a döntő esemé-

Mily buzgón hangoztattuk ilyenkor a Bajza is-
mert dalának végső sorát: «Küldj egy reménysu-
gárt!» De hiába, a reménynek látható sugara
schonnan sem akart előcsillámlani, hallható
hangja még kevésbé, ha csak a levegőbe nem
akartunk építeni, a mit sokan tudnak és tesznek
is. Mi is okoskodtunk, mi is álmodoztunk, s az
kétséget nem szenved, hogy a haza fenmaradá-
sáról, és valamikor kivándó véggyőzelmről
oly erősen meg voltunk győződve, mint arról,
hogy mikor este a nap lenyugszik, nem utoljára
nyugszik le, de nekünk ennek tudása nem volt
elég, minket epszett a vágy tudni, hogy állnak
a haza ügyei ma, hogy forognak azok a rémséges
érezközkák, melyek forgása mind a két harczó
félnek oly rettentő sok áldozatába kerül.

lékek nélkül végezni lehetett, kifárasztuk ma-
gunkat, hogy legalább jól alhassunk. E gyako-
ratos ismét az izgékony *Gelenczei* vitte a
vezényletet, ki valóban olykor hajlongásaival a
mülovardák kausuk-embeireit juttatá eszünkbe.
Már elmondtam, hogy ő volt a dalárda létesítője
és karmestere, ő volt a testgyakorlatok intézője,
ő volt a legfurfangosabb talányok feladója, a
legbolhább történetek igen ügyes elbeszélője.
Ámde mindezeknél is több mulatságot szerzett
magának és társainak is az által, hogy tudott
szerezni egy fiatal csókat, melyet azután úgy
magához szoktatott, hogy bátran eresztette az
épületek fedelére. Elég volt egyet-kettőt fűtten-
tenie s a csóka szépen besétált az ajtón vagy be-
repült az ablakon gazdája vállára.

Egy hétfőn a délelőtti órákban szokatlan sűrű
harangozás vont a szabadba nyíló ablakokhoz.
Majd egyházi ének töredezett hangjai hatoltak
fel a város utcáit felől. A keresztyánok hét első
napja volt, s ennek, meg a következő két nap-
nak délelőttjét többnyire az ablakok közelében
töltöttük. Elmélkedésekre, de élcelődésre is
nyújtott anyagot az egyházak különböző volta,
melyek a szeretet alapján lévén felépítve, tehe-
tetlenek az emberi szenvedélyekkel szemben, s
kénytelenek a háboruszkodásokat nem csak meg-
tűnni, hanem még meg is áldani a fegyvereket,
zászlókat és harczókat, és Tedeumot énekelni
a győztes dicsőségére, bármilyen vérengzés és
pusztulás kövesse is nyomdokait.

Megünnepeltük az áldozó csüörtököt is. Mely

hangoztattunk. Jó magyar szokás szerint nem
kérdetük egymás hitfelekezeti állását. Ki a
milyen énekre emlékezett még iskolás gyermek
korából, olyanokból szedegette össze a töredéke-
ket, s többen összeállván, a töredékekből egész
versszakokat hoztak össze. Délután azután rá
került a sor a derültebb hangulatu népdalokra,
melyekből *Török* Miklós, a kardalok, és *Gelen-
czei* Pál, a nemzeti színház buzgó látogatója igen
sokat tudtak, s melyeket csakhamar eltanultak,
kiknek hangja danolásra járt; a többi annál több
kedvteliséssel, s az egyházi énekek alatt annál
nagyobb áhitattal hallgatta működésüket, s el
nem mulasztotta őket illendő tapsokkal és éljen-
zésekkel jutalmazni, a mi egyuttal foglalóul szol-
gált a jövőre.

mindnyájan indultunk a kápolnába, önként érte-
tődik, s ez alkalommal láttuk meg az oratorium-
ban elhelyezett grófokat, s velünk együtt az
udvarra bocsátott szomszédainkat is. Mikor a
pap az oltárnál a misemondásba kezdett, a fog-
lyok most már ügyesen, mintha csak erre készül-
tek volna, elénekelték az «Im arczunkra boru-
lunk» kezdetű egyházi éneket, a min még a ma-
gyarul nem értő s szintén jelenvolt horvátok is
épültek; elénekelték a «Jövel szentlélek uristen»
ezimti énekből is néhány versszakot, mint a napra
különösen illőt, s mivel a mise nem volt egy-
nevezett énekes, hanem csak csendes, alig tartott
fél óráig.

Az egyes énekek közötti szünetekben ráértünk
egy kissé széttekinteni is. Az áhitat perceiben

csend honolt a város fölött, mely csend a vár tág
épületeiben, gyönyörű májusi napfényben ke-
rengének a tág láthatár kék mezején a sokszínű
galambok csoportjai. A harangok ma is sűrűbben
és ünnepiesben szóltak a város különböző tor-
nyaiban. Testünk vesztelésre volt kényszerítve,
de lelkeink röptét nem gátolá semmi, mert
mintha összebeszéltünk volna, ilyen pillanatok-
ban a hallgatás általános lett, hogy azután annál
élénkebb eszmecserének szorgalmától mintegy elő-
készítöül.

Bár folytonos titlenség vala sorsunk, az ünnep-
és vasárnapokat még is megkülönböztettük. Más-
felé irányultak ilyenkor gondolataink, beszélge-
tésünk, másféle emlékek elevenedtek fel képzele-
tünkben, s világi dalok helyett egyházi énekeket

Május 27-én megvirradt azután pünköszt piros
hajnala. Fájó szívvel emlékezünk vissza a korábbi
években átélt legszebb nyári ünnepünk napjaira.
Eszünkbe jutott, hogy ez a vigasztaló szentlélek
leszállásának emlékét üjtja meg évenként a ke-
resztény egyházban, s nem is sejtettük, mi van
készülőben. Pedig nagy meglepetés várt ránk.
Gróf Károlyi István láthatatlan fogolytársunk és
társaink jötevője, vallásos buzgalmától serkentve
addig-addig zörgetett a vár-parancsnok lelkiis-
meretének retesén, míg az engedte, hogy
pünköszt vasárnapján a városból förendelt pap a
várkápolnában misét mondhasson s azon jelen
lehessenek, a kik akarnak a foglyok közül is. Ezt
a porkoláb akkor adta tudunkra, mikor reggeli
sétára készülénk lemenni az udvarra. Hogy

még zárt helyen is ösztönszerűleg föfelé irányul
a pillantás. S mit láttunk? A szentély boltozatát
és oldalfalait, elborítva előttünk ismeretlen s ta-
lán régen kimúlt családok tarkánál tarkább czi-
meres paizsaival. Hová fészkelte magát az em-
beri hiúság! Feltűnő volt a színek üdesége, mely
lehetővé tette felismernünk a sok más közt az
áldatlan emlékü Czilleyek czímerét, melynek lá-
tása azonnal emlékeztetett a szomorú viszonyokra,
melyek ide hoztak.

A helyhez és az ünnephez mért komoly ma-
gunktartásának köszönhetjük, hogy a mai napra
kísérletképen adott misére való engedélyt a vár-
parancsnok «további intézkedésig» minden jövő
vasár- és ünnepnapra kiterjesztette, miről még
az nap este felé kaptunk értesítést.

Ez arra buzdította énekeseinket, hogy változatos egyházi énekek töredékeiből, miket emlékek-ből előszedgettek, többször-többször állítsanak össze és készítsenek elő. Ebben még az öreg Szilágyi is részt vett s szentháromság vasárnapjára, utóbb úrnapi az ünneplés alkalmazott énekeket lehetett előadni. — Ez igyekezett és annak sikere csodálatos módon hozzá járultak kedélyünk lecsendesítéséhez. Beletörődünk s csaknem belenyugodtunk állapotunkba, s legalább volt vasárnapunk, mely egyébként egymástól semmiben sem különböző napjaink közé némi határt vont, s úgy látszott, mintha ezáltal a végtelenül unalmasnak talált első hetek egyformaságának nyomasztó súlya elviselhetőbbé vált volna. A nehéz munkában hétszámra görnyedező ember alig várja a szombat-estét, s ennek reményéből merít erőt terheinek hordozásához. Minket a kényszerült télettség súlya tett a vasárnap nyugtató enyhülés iránt oly fogékonyvá. Tudtuk, hogy vasárnap más emberek sem dolgoznak, s nem éreztük annyira a heverés gyötrelmeit.

(Folyt. köv.)

MESTERSÉGES TOJÁS.

Említettük, hogy két newyorki nagykereskedő-cég mesterséges tojások gyártását kísérlette meg. A kísérlet, állítólag, oly kitűnően sikerült, hogy a gyárak ma már alig képesek eleget tenni a megrendeléseknek; a közönség egy jelentékeny része a mesterséges tojásokat már is többre becsüli a természeteseknél, a mint az nemrég a mesterségesen készült sajtúval és vajjal is tapasztalható volt. A chicagói „The Farmers Review” után érdekesnek tartjuk a gyártásmódot, a mint az több évi kísérletezés után jelenleg fejlődött, megismertetni.

A gyártáshoz használt gépek tisztán fából készülnek, mivel a feltaláló tapasztalata szerint a termék ízét bármely érez megromlata s tojás főzését megnehezítene. Maga a gyártás négy külön műveletből áll: a fehérnyre, a tojás széke, a bőr s a hej előállításából. A sárgás resz kukoricazisztából, buzakeményítóből, olajból és más alkalmatosságokból áll; összekeverve sűrű pép alakjában töltik be az anyagot egy gépbe, a hol megszűrik és gömbölköt nyer. A fehérnyre, úgy mint a természetes tojásban, fehérsárga anyagból áll; a sárgás részt bele öntve, midőn az megszárad, különös forgó készülék által az egész tojásdad alakot nyer. Az így elkészült tojást ismét más tartóba teszik, hol bőr jó réte. Végre a héjképző készülék vétetik elő, a hol fűszőlő csinalnak mesterséges héjat, kissé keményebben, mint a természetes tojásé. Az egészet a szárító lapra teszik, a hol hamar megszárad, míg belseje folyékonyvá lesz. A termék így külsőleg is teljesen hasonlít a valódi tojáshoz.

Szakértők állítása szerint ezek a tojások csak oly táplálók és egészségesek, mint a természetes tojások, soha sem romlanak el s mivel héjuk vastagabb, könnyebben szállíthatók. A feltaláló abban a vérmes hitben van, hogy találalmánya által a tyukot fölöslegessé teszi. Hogy a tyukhúst is azzá tenné, azt nem mondja. Nem lehetetlen azonban, hogy a vakmerő yankee még azt is feltételezi, hogy az ő csodálatosan készített mesterséges tojásaiból idő-el a tojásköltő gép csirkeket is fog teremteni. Ez volna valóban az amerikai ügyesség non plus ultrája.

A HÓDÍTÓ ROBUR.

VERNE GYULA REGÉNYE.

FORDÍTOTTA HUSZÁR IMRE
NYOLCZADIK FEJEZET.

Melyben az olvasó látni fogja, hogy Robur elszánja magát felelni a hozzá intézett fontos kérdésekre.

Másnap, június 15-én Evans Phil reggel öt órakor már előjött a kabinjából. Talán ma látni fogja Robur mérnököt.

Mindenestre kívánsí volt megtudni, miért nem mutatta magát tegnap s e miatt Turner Tamás felügyelőhöz fordult.

Turner Tamás angol származású, körülbelül negyvenöt éves, széles vállú, aczelizmu zömök

ember volt. Roppant nagy és tipikus feje azokhoz hasonlított, a melyeket Hogarth, az összes angol rütságok ábrázolója, oly mesterileg tudott rajzolni. Ha az ember megnézi a *Harlots Progress* című négy képet, Turner Tamás fejét is meg fogja találni a tömlőcztartó vállain és kénytelen lesz megvallani, hogy ezen az arczon nincs semmi bizalomgerjesztő.

— Fogjuk ma látni Robur mérnököt? — kérde Evans Phil.

— Nem tudom.

— Nem kérdezem öntől, vajjon elhagyta-e a léghajót.

— Az is meglehet.

— Sem azt, hogy mikor fog visszatérni.

— Nyilván akkor, mikor elvégezte a dolgát.

S ezzel Turner Tamás hátat fordított neki és bement a fülkéjébe. Meg kellett elégedni e válasszal, a mely annál kevésbé volt megnyugtató, mert az *Albatros*, a delejtű tanúsítása szerint, folyvást éjszaka-nyugat felé tartott.

De mily nagy volt az ellentét a „gonosz föld” kopár területe és ama tájkép közt, a mely e pilanában terült el a léghajó alatt.

Az *Albatros* Omaha óta ezer kilométernyi utat tett és jelenleg oly vidék felett lebegett, a melyet Evans Phil nem birt megismerni azon egyszerű oknál fogva, hogy ezelőtt soha se látta. A halmon az indiánok ellen épült néhány erőd mértani vonalai látszóttak, melyeket inkább palánkok mint falak képeztek. Kevés falu, kevés népesség volt észrevehető e vidéken, a mely annyira különbözött a néhány fokkal délnek fekvő Colorado-tól.

A távolban, de még nagyon homályosan, kezdett feltűnni a hegyormok egész sora, a melyekre a nap tűzsugarakak lövelt.

A Sziklás hegység (Rocky Mountain) volt.

Ma reggel Prudent bácsi és Evans Phil csipős hideget érzett, a mely nem volt az időjárás változásának tulajdonítandó, mivel a nap egész pompájában fényelt.

— Kétségkívül az az oka, hogy az *Albatros* nagyon magasban jár, — mondá Evans Phil.

Csakugyan, a középső félke külső oldalán alkalmazott légnyilmérő ötszáznegyven milliméternyire sülyedt alá, a mi körülbelül három-ezer méternyi magasságnak felelt meg. A léghajó tehát eléggé magas régiókban volt, a mit a hegyes vidék tett szükségessé.

Különbön ezelőtt egy órával meg kellett haladnia a négyezer méternyi magasságot, mert mögötte örök hóval borított hegyek emelkedtek.

Se Prudent bácsi, se Evans Phil nem birta volna emlékezetből megmondani, mily vidéken járhattak. Az *Albatros* a múlt éjjel akár éjszaka, akár dél felé rendkívüli sebességgel igen nagy kerülőt tehetett s ez a körülmény lehetetlenné tette, hogy teljes bizonyossággal tájékozhasásk magukat.

Mindazonáltal miután több, kisebb-nagyobb mértékben valószínű hypothesis megvitattak, a következőben állapodtak meg: ez a terület, a melyet magas hegyek öveznek körül, nem lehet más, mint az, mely a kongresszus által 1872. évi márczius hóban hozott határozattal fogva az Egyesült-államok Nemzeti Parkjának jelentetett ki.

Csakugyan ez a nevezetes vidék volt. Igazán megérdemli a park nevet. De olyan park ez, a melynek dombjai hegyek, vízmédenzéi tavak, patakjai folyamok és ugrókutai hatalmas geyzerek.

Néhány percz múlva az *Albatros* elhaladt a Yellowstone folyó felett, jobbra hagyván a Stevenson hegyet és ama nagy tó fölé ért, a mely e folyam nevét viseli. Mily változatosak e vízmédenzei partjai, melyeknek obsidiánnal és apró kristályokkal teli főnyében ezerszer megérteztetettük magukat a napsugarak. Mily szépségesen vannak felszínén elhelyezve a szigetek! Milyen tündéri kék az óriási víztükör színe! És a földgömb e legmagasabb fekvésű tavának egyike felett milyen légzői röpködnek a hattyúk, pelikánok, sirályok, ludak, szarvasok és buvárok! A meredek partok egyes részeit fák borítják és a meredélyek tövében számtalan apró fehér füstgomoly emelkedik. A gőz mindenütt előtör a talajból mint egy óriási kazánból, a melyben a földalatti tűz folyvást forralja a vizet.

A szakácsnak alkalma lett volna most vagy soha bő készlete beszereznie pisztángokból, melyek a Yellowstone tavában ezer meg ezer millió száma tenyésznek. De az *Albatros* olyan magasban járt, hogy lehetetlen lett volna halászni — pedig ezuttal a halászat, eredményre nézve, bizonynyal

versenyezhetett volna az ismeretes szentirásbeli csodahalászzal.

Különbön három negyed óra alatt túl voltak a tavon is és valamivel távolabb ama geyzerekben gazdag vidéken, mely Island llyenmü vidékeivel méltán versenyezhetett. Prudent bácsi és Evans Phil a fedélzet párkánya fölé hajolva bámulták a cseppfolyó oszlopokat, a melyek magasban felszókeltek és mintegy új elemet szolgáltatnak a léghajónak. Majd a „Legyező”-ben gyönyörködtek, a mely sugárzó lemezek alakjában löki fel a vizet, majd az „Erőd”-ben, a mely vizsugarakkal látszik magát védelmezni, vagy a „Hű öreg”-ben, szivárványkoronával ellátott vizsugarával vagy végre az „Óriás”-ban, mely húsz lábnyi kerületű vizoszlopot lövel több mint 200 lábnyi magassra.

Robur kétségkívül ismerte e páratlan látvány összes csodáit, mert nem jelent meg a fedélzetén. Csupán a vendégei gyönyörködtetése miatt röpfittet volna át léghajóját a nemzeti uradalom felett? Bármint legyen is, nem jelent meg, hogy elfogadja köszönetüket. Sőt akkor se volt látható, midőn a készülék átment a Sziklás hegység, a melyhez az *Albatros* reggeli hét órakor ért.

Tudjuk, hogy ez a hegység, a mexikói Andes meghosszabbítása gyanánt, mint egy óriási hátgerincz nyulik el Éjszaka-Amerika derekától a nyakáig. Ebből a háromezer ötszáz kilométernyi hosszúságu hegygerinczből leginkább kimagaslik a James hegyes, a melynek magassága megközelíti a tizenkétezer lábat.

Kétségtelen, hogy az *Albatros* szárnycsapásait szaporitván mint egy magas röptű madár, e hegylánc legmagasabb ormai felett haladhatott volna át és az Oregon államban vagy Utah területén szállhatott volna lejjebb. De nem volt szüksége erre a manőverre. Léteznek átjárók, a melyek lehetővé teszik az átkelést a hatalmas torlaszon, a nélkül, hogy az ember a hegygerincek fölé lenne kénytelen emelkedni. Több ilyen szűkebb vagy tágasabb átjáró létezik, a melyen keresztül lehet lopózni, ilyen például a Bridger szoros, a melyen át a Pacific vasut a mormonok földjére jut. Vannak ezenkívül a Bridger szorosától ugy délnek mint éjszaknak egyéb hegytorkolatok is, a melyek átjárókat szolgáltatnak.

Ezen átjárók egyikebe hatolt be az *Albatros*, miután sebességét mérsékelte, nehogy a torkolat sziklafalaiba ütközzék. A kormányos rendkívüli ügyességgel manőverezett, mit a kormánylapát rendkívüli érzékenysége még hatályosabbá tett. Akár csak egy elsőrangú csónakot kormányzott volna a Royal Thames Club versenyén. Valóban bámulatos volt. És bármennyire boszankodott is a „légnél sulyosab” elvnek két esküdt ellensége, mégis kénytelenek voltak a készülék tökéletességét bámulni.

Nem teljes két órába került, míg a nagy hegylánczon átjutottak és az *Albatros* ismét eredeti sebességével haladhatott tovább, a mely óránként száz kilométernyire rugott. Ekkor az irányát kissé délnyugatra vette, és lefelé szállt, úgy, hogy részt vágta át Utah területét. Sőt annyira alászállt, hogy már csak pár száz méternyre lebegett a föld felett, mikor ismételt fűtőlés vonta magára Prudent bácsi és Evans Phil figyelmét.

A Pacific vasut egy vonata volt, a mely a Nagy Sóstó város felé tartott.

E perczben az *Albatros*, egy titkos parancsnak engedelmessé, meg alább szállt és követte a teljes gőzerővel tovaszálló vonatot. Az utasok rögtön észrevették. Néhány fej mutatkozott a vagonok ablakainál.

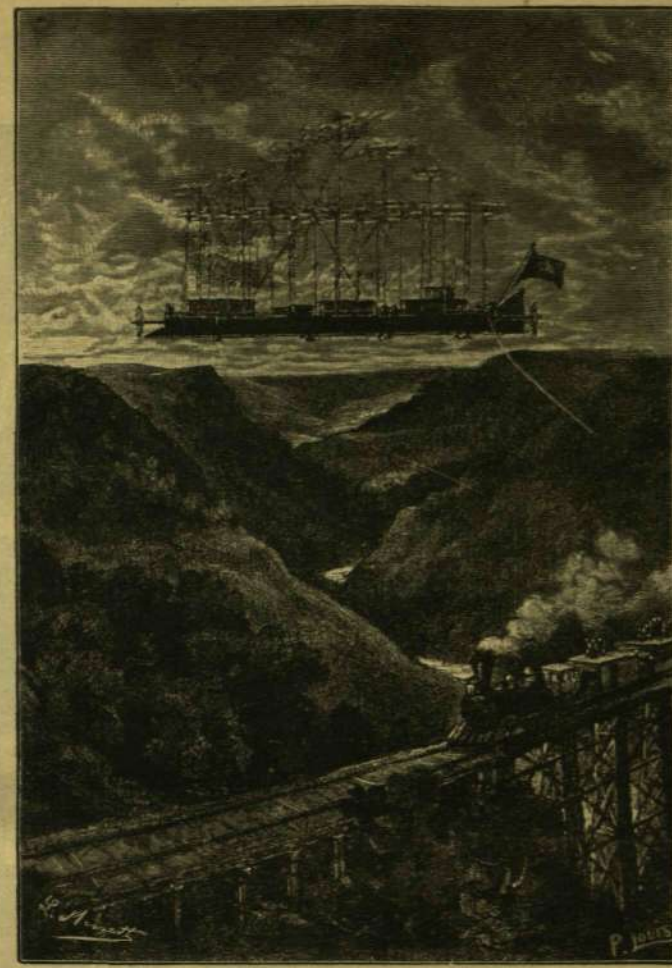
Számos utazó lepte el a kis átkelő hidakat, a melyek az amerikai vonatok kocsiját egymással összekötik. Sőt egynémelyik utas fel is mászott a vagonok tetejére, hogy jobban láthassa a röpködő gépet. Hip-hip! és hurrah! kiáltások hangzottak, de ezek se voltak képesek kicsalni Roburt.

Az *Albatros* még alább szállt, mérsékelvén emelő csavarainak gyors forgását és lassabban haladt, hogy hátra ne hagyja a vonatot, a melyet oly könnyen megelőzhetett volna. Ugy röpködött felette, mint egy óriási dongó, holott ragadozó madár is lehetett volna. Kitért hol jobbra, hol balra, majd előre sietett és megint visszatért és büszkén kitűzte fekete lobogóját, a melynek közepén egy aranyos nap ragyogott, a mire a vonatvezető azzal felelt, hogy szintén lobogottat az Egyesült-államok harminezhet csillagával díszített zászlóját.

A két fogoly hiába igyekezett felhasználni a kínálkozó alkalmat, hogy tudassák a világgal, mi történt velük. Hiába kiáltá a Weldon-Institute elnöke erős hangon:

AZ ALBATROS A SZIKLÁS HEGYSÉGBEN.

AZ EGYIK LEBOCÁTOTT EGY KÖTELET.

A HÓDÍTÓ ROBUR.

— Én Prudent bácsi vagyok, Philadelphiából. És a titkár:

— Én pedig Evans Phil, szintén Philadelphiából!

A kiáltásaikat túlhasogta az ezer hurrah, a melylyel az utasok az *Albatros* üdvözölték.

E közben a léghajó legénysége közül négyen vagy öten megjelentek a fedélzetén. Aztán az egyik lebecsátott egy kötelet, mint a tengerészek szokták tenni, mikor elhaladnak az övéknél lassabb járásu hajó mellett — azt jelezvén ezzel vonatos, hogy hajlandók a lomhább hajót megmutatni.

Az *Albatros* csakhamar visszanyerte szokott sebességét és fél óra alatt úgy elhagyta az express vonatot, hogy a füstje se látszott többé.

Delután egy óra tájban egy nagy korong jelent meg, a mely a nap sugarait úgy visszatükrözte, mint valamely óriási reflektor.

— Ez nem lehet más, mint a Salt-Lake-City, a mormonok fővárosa! — mondá Prudent bácsi.

Csakugyan a Nagy Sóstó városa volt, a korong pedig a Tabernakulum teteje, a mely alatt tízezer mormon szent kényelmesen elfért. Minden irányban szétszórta a nap sugarait, mint egy domború tükör.

Itt terült el a nagyváros, a Wasatch hegyek tövében, a Jordán partján, a mely az Utah vizeit a Nagy Sóstóba vezeti. A léghajó alatt kibontakozott az a nagy saktábla, a melyet az amerikai városok legnagyobb része ábrázol, köröskörül kitűnően művelt termékeny vidék, melyen megszámlálhatlan mennyiségű juhnáj legelészett.

De ez a kép is csakhamar eltűnt mint az árnyék és az *Albatros* tovább haladt délnyugat felé fokozott gyorsasággal, a mely csakhamar érezhetővé vált, mert felülmúlta a szél sebességét.

A léghajó nemsokára elhaladt a Nevada ezüst-termő vidékei felett, a melyet csupán a Sierra válszt el Kalifornia aranytermő vidékeitől.

— Határozottan készen kell rá lennünk, hogy az éjszaka beállta előtt meglátjuk San Franciskót! — mondá Evans Phil.

— És aztán? — viszonzá Prudent bácsi.

Este hat óra volt, midőn a Sierrából kijutottak a Truckie torkolatán át, a melyet a vasut is végig hasít. Még csak háromszáz kilométer volt hátra, hogy elérjék ha nem is San Franciskót, legalább Sakramentót, a kaliforniai állam fővárosát.

Az *Albatros* ekkor oly gyorsasággal haladt, hogy a kapitólium kupolája nyolcz óra előtt feltűnt a nyugati láthatáron, hogy csakhamar ismét eltűnjék az ellenkező oldalon.

E perczben Robur megjelent a fedélzetén. A két utas egyenesen feleje ment.

— Robur mérnök, — mondá Prudent bácsi, — ime elértünk Amerika határára! Ugy hisszük, hogy most már vége lehetne a tréfának.

— Én soha se tréfllok, — felelé Robur.

Jelt adott. Az *Albatros* gyorsan leszállt a föld felé, de egyszersmind oly örült sebességgel kezdett haladni, hogy mindenki kénytelen volt a fülkébe menekülni.

Alig hogy a kabin ajtaja becsukódott a két utas mögött, Prudent bácsi így szólt:

— Még egy pillanat, és megfojtottam volna!

— Meg kell kísérlni a szokást! — viszonzá Evans Phil.

— Meg!... minden áron!

Nagy moraj ütötte meg füleiket.

A part szikláin megtört tengerhullámok zúgása volt. A Csendes-tengerre értek.

(Folytatás következik.)

EGYVELEG.

* Az első halottas kocsi. Furesz lelkesülést tanúsítottak Rapid City lakosai Dakotában. Az első díszesen kiállított halottas kocsi hozták a városba. A polgármester, városi tanácsosok, tisztviselők, rendőrök és sok tekintélyes polgár ünnepiesen kivonultak a pályaudvarra a kocsi fogadtatására. Este kivilágították a virost és a temetések rendezőjének háza előtt tűzi játék volt.

* Haj és fog a civilizáció áldozata lesz. Így hirdeti ezt egy pár természettudós, kik már azt is kiszámították, hogy mintegy 1600 év múlva az embereknek többé sem hajuk, sem foguk nem fog nőni és így e tekintetben is nagyon fognak különbözni állati ősöiktől. A fej befedése a hajak, a főzött edeledek a fogak pusztítását mozdítják elő.

* A papir egy oldalára irni nemesek mostani divat. Szent Agoston, a ki e szokás ellen vétett, megtegte magát. A régi korban csak Julius Caesar irt következetesen a papir mindkét oldalára, de követőkre nem talált.

* Szenvedélyes turisták. Manchesterből most február elején mászták meg a „Mönch” nevű havast a berni Alpekek közt. Reggel 6 órakor indultak utra s este 10 órakor szerencsésen visszatértek Grinwaldba. A hegymászás télen nem okoz nagyobb nehézségeket, mint nyáron, csak az az eleje a klubkunyhóig volt igen fáradságos.

* Szélid árást mutatott be Imboock János az angol természetvizsgálók legutóbbi ülésén. A darázs három hónap óta volt tulajdonában, a czukrot megette kezéből s eltűrt, hogy megismogassák. Általában jól érezte magát, s ha repkedett is, visszazsallt gazdájához vagy az ágyához, melyet már hazájának tartott.

Az első állandó színházat Athenben mintegy 500 évvel K. e. építették Dionysius templomában, s

romjai még most is megvannak. Az előtt a színi előadásokat emelvényeken vagy szekereken tartották.

* A kézősök már az ókorban is nagyon el volt terjedve, és Salamon megírja a bizelgőket, kik soha sem szünnék meg pártfogók kezét csokolgatni. A görögök, ha nem hozhattak elég nagy áldozatot isteneiknek, megcsokolták a szobrok kezét s aztán a magukét, végre a láthatár felé vetettek kézősokokat. A rómaiaknál a szent szobrok kézősokja annyira elterjedt volt, hogy a ki e szertartást mellőzte, mint istentagadó üldözöttet. Az előkelőknek is kezét csokolták. Midőn Cato a hadvezérségről lemondott, minden istennek sorba csokolta kezét. A császárnak azonban csak az előkelők csokolták kezét, a köznép ruhájának szegélyét csokolta meg, vagy leborulva előtte kézősokokat vetett felé. A középkorban a kézősokot kezdetben csak a püspökök s más papok követelték meg.

* Híres embereké lett iparosok. Böhme bölcsész, Woodhouse és Hans Sachs költők az előtt csizmadia volt, a dán költő Andersen és Rosegger szabók, a német Defregger festő kőműves, a mi Munkácsynk asztalos, Tichacek tenorista szabó, Brulhs csillagász lakatos, Bunyan angol egyházi költő üstfoltzó, a híres Franklin Benjamin könyvnyomdász, Van der Bondel szintűró harisnyakészítő, Barnay színész, Beaumarchais órász, Spinoza üvegkészítő s így tovább.

* Feltámadt a mormonok híres apostola, Brigham Young és egyelőre Nebraska Lincoln nevű városában mutatta meg magát néhány hívének. De ígéretet tett, hogy a Sóstóvárosba is eljöj prédikálni és elmondani hívének a síron túl tapasztalt dolgokat. Sokan, köztök a tekintélyes „Newyork Herald” is azt hiszik, hogy valóban él a híres mormon; nem is halt meg, csak félre vonulva alkalmas pillanatra várt, hogy a mormon hitet csodálatos megjelenése által még jobban megszilárdítsa. Állítólagos halála tíz évvel ezelőtt történt.

* 850 órát töltött a tenger alatt Pound nevű hírnesves buvár, míg a Ceylon partján elsüllyedt. A buvár hajóról 220,000 font sterling értékű aranyat felhozott. Egy alkalommal, midőn a szalonjában tartózkodott, óriási csethál üszött be, a buvár azonban nagy lélek-jelenlétel rögtön földre dobta magát és mozdulatlan maradt mintegy tíz perczig, midőn az óriás hál szerencsésére eltávozott.

* Worth legolcsóbb ruhája. Worth, Páris leghíresebb szabója, gyapothól olcsó ruhákat (Pauvrete costume) is készít, azonban a legolcsóbb ruha ára nála 700 frank.

* A legnagyobb zalogház a világon. A „Mont de Piété” Párisban, melyet 1778-ban alapítottak. Most már három fő és 20 mellékintézet látja el itt az üzleteket. Egy év alatt 1,431,575 zalog adatott be 25 millió franknál nagyobb értékben. Szombatoként, továbbá újév és husvét előtt óriási itt a tölöngrés. A zalogokból csak 6%-ot szoktak kiváltani és a zalogháznak 15% nyeresége van. Az első zalogházat Perugiában állították fel Olaszországban és ugránitt terjedtek el legelőször.

A MENYI MEGÉRKEZÉSE. — BARABÁS MIHÁLY FESTMÉNTE.

BARABÁS RAJZAIHOZ.

Az írók és művészek társasága most ünnepelte akadémiai jubileumát az ősz mesternek. Mult év szeptember havában volt ugyanis ötvenedik évfordulója annak, hogy a magyar tudományos akadémia 1836-ban Barabás Miklós veterán festőnket tagjává választotta.

Alkalomszerűnek látjuk ez alkalomból a jeles festő művészi pályájára visszatérve, régebbi művei közül némelyekből mutatót közölni, köztük olyanokat is, melyeket kevéssé ismer ma már a közönség.

Közleményeink sorozatát négy női arcképpel kezdjük meg: négy magyar grófnéi ezek, név szerint Batthyány Lajosné, Károlyi Györgyné, Forrayné és Nádasdy Lipótné, kiknek arcképeit Barabás a 40-es években rajzolta.

E négy magyar grófné neve ismeretes ugyan honleányi érdemeiknél fogva a forradalom előtti időkből, midőn nyílt házat tartottak, hol otthonos volt a művészet és irodalom, s a hol a művészet és irodalom pártolásának nemes divatját ügyszólván ők kezdeményezték és terjesztették; mint a forradalmi időkben tanúsított önfeláldozó lelkesedésük, nemkülönben a forradalom után, az elnyomatás nehéz napjaiban, a hatalom üldöz

badó ereibe, a jótékonykodás gyakorlása céljából való egyesülés terét foglalván el, melyet a hatalom minden erkölcsi érzet kihívása nélkül még nem zárhatott el teljesen. A szabadságharcra következő időkben tehát a nők voltak azok, kik a közélet terén az első nagyobb működést megkezdtek, jótékonykodás, gazdaszónyi egyesületek alakításával, s az országszerte elterjedt üdvös mozgalom élén állók között az első volt gr. Batthyány Lajos özvegye.

De ott voltak mellette gróf Forray-Brunsvik Julia és sógora, gr. Nádasdy Lipótné, Forray Julia grófné, kiknek arcképeit szintén bemutatjuk. Gróf Nádasdy Lipótné, Komárommegye főispánjának neje, miután másfél évet töltött Olmützben, a hol a szabadságharcban való részvétele miatt elítélt férje fogságát hűségesen megosztá, a dunántúli részeken a megpróbáltatás nehéz napjaiban a szerencsétlen bujdosóknak és menekülőknak lett őrangyala, ki fenkölt lelkevel, nemes honleányi érzületével a haza nem egy történelmi nevezetességi fának nyújtott módot elkerülni a vesztes helyet. Utóbb megnyitá termet s azokat a tudomány, művészetek és irodalom házi tüzhelyévé, buzditott, lelkesített, csüggedni nem engedett. Még az emberi társaságot nem igen kereső Arany Jánost is rá tudta

szépségét, Zichy Károly gróf leányait, Antoniat, Batthyány Lajos gr. miniszterelnök nejét és Károlyinát, Károlyi György gróf nejét festette le először Barabás kínai tussal. Ezek közül a Károlyi grófné arcképét Robinson H., a Batthyány grófné arcképét pedig Mote W. H. acélmetszők metsztették Londonban és az arcképek ott is nyomattak.

Követtek ezeket gróf Forrayné szül. Brunsvik Julia grófné és gróf Nádasdy Lipótné, született Forray Julia grófné arcképei. Ezeket szintén Londonban metsztették és pedig Holl F. angol acélmetsző, de itthon nyomtatta Tyroler nyomdája.

Az utóbbiak metszése jobban sikerült, míg a két előbbi arcképen több feszesség és keménység vehető észre, dacára annak, hogy Londonból próba-lenomatokat küldtek, melyeken Barabás a javítást megtette ugyan, csak hogy arcképeknél ez nehezen megy. A javítás ugyanis úgy történik, hogy a metszet lenomatán a művész ecsettel, szemes festékkel megjelöli a hibás helyeket s lap szélére kívül riúrja, hogy itt kissé sötétebben, itt meg világosabban kell tartani a rajzot. De miután a metszők ritkán bírnak azzal a művészi rajzolósi képességgel, melylyel az ábrázoló művész az arcképet mintájáról készíti: nem

KOLDUS-GYERMEKEK.

eljárása idején fennen vallott honszeretetöknél s titkon végbevitt azon áldozataiknál fogva, melyeket egyfelől a benn bujdosó, másrészt a külföldre menekült honfitársak nyomorának enyhítése érdekében tanúsítottak. Hol veszély vagy baj volt, a kockázattal járó támogatás és védelem soha sem hiányzott részökről.

Nemes honleányi működésök méltatása a történelem hivatása. A két előnevezettnek, gróf Károlyi Györgyné-nek és nővéreinek, gr. Batthyány Lajos-nak honleányi érdemei, lelkesítő példája ama mozgalmas időkben Petőfi Sándor geniuszát is fölmelegíté s ő, a nép fia, a nagy demokrata, egyikét írta meg legszebb, leglelkesebb költeményeinek a két főrangú hölgyről, a lelkes testvérpárról. Tudjuk, hogy később a szabadságharc után gróf Károlyi Györgyné Zichy Karolina grófné maga is kiköltözött az irtozatok színhelyévé változott hazából, s megosztott a menekültek sorsában, hogy legalább gyermekeit szabad országban neveltethesse: gróf Batthyány Lajosné Zichy Antonia, az első magyar független miniszterium elnökének neje, férjének vértanui halála után is itthon maradt s az abszolutizmus legvadabb idejében mely elvonultságban tölté szomorú özvegye éveit. De midőn némileg engedni kezdett a hatalmi nyomás, az első egyike volt, kik újabb lüktetést hoztak a nemzet zsi-

birni, hogy őt meglátogassa. Gyermekeit, az oly korán elhunyt fénys tehetségű Tamást és Ferenczet Gyulai Pál, utóbb Horváth Árpád által nevelteté. Ez utóbbinak birtokában lévén Petőfi Sándornak akkor még kiadatlan, tiltott költeményei, azokat gyermekeivel betanultatá s a termeibe összegyűlt fénys társaságok előtt szavaltatá. Az ő áldozatkészségének s lelkes kezdeményezésének köszönhető a hazában első modern berendezésű fogház és kórház létrejötte Komáromban, s az a jótékonykodási mozgalom, mely annyi könyvet letörölt az országos árvaság e szomorú napjaiban. Hű társa volt mindezekben sógora, gróf Forray-Brunsvik Julia, a jótékonykodásért országosan ismert Brunsvik Teréz leánya, s az utolsó Forray gróf, Iván édes anyja, kitől irodalmunk a művészi tekintetben is nagybecsű Forray-albumot bírja s kiből a régi ősnemes család kihalt.

Mindezeket csak futólag említjük meg itten s ezuttal csak itt közöl arcképeikről, azok létesüléséről akarunk egyet-mást röviden elmondani.

1846-7-ben Kuthy Lajos író egy vállalatot akart megindítani, mely magyar főrangú hölgyek acélmetszetű arcképeit és életrajzokat foglalta volna díszes albumba.

Ezek közül a két testvért, ama kor híres két

UTCASEPRŐ FIÚ. Barabás rajza.

is érték meg egészen a javítás fénys árnyalatait, de másfelől nem is igen képzettek arra, hogy az összhangzatot felfogják.

Meg kell emlékeznünk itt még a metszés megrendelését közvetítő derék angolról, ki hosszabb időt töltött Magyarországon, nemzetünknek barátja lón. Neve Pickersgill, néhány év előtt elhunyt angol bankár, a hetvenes években parlamenti tag, ki a nagy Szechenyivel baráti viszonyban élt, Barabásnak is személyes jó barátja volt. Ő volt az, ki baráti szívesből kikérte London legjelesebb acélmetszőit s náluk a munkát megrendelte.

A vállalatról meg kell még jegyeznünk, hogy az nem jött létre. Időközben, míg a metszetek készültek, kitört a forradalom, annak végével pedig Kuthy Lajos koponyéget fordítván, mint olyannak, ki a nemzeti közérzettel ellentétben ügy szolgálatába állott, mindenki látat fordított, a jobb érzelműek kerültek s így a vállalat is megbukott, mielőtt létre jöhetett volna.

A kisebb képek: a koldus-gyermekek és az utcaseprő fia genre-alakok. Ez utóbbi ismert utcajelenet, majdnem tipikus példány a 40-es években. Az utca átjárójánál sáros időben ott állott kis seprőjével, s a járó-kelő közönségnek megkönnyíté az átjárást az által, hogy a sarat félresepverte, megtisztította az utcát, a miért a kö-

zónság részéről egy-egy váltó krajczár jutalom járt részére.

Ezek eredetijei szintén kínai tussal vagy szepiával festvők s Heckenast birtokában voltak, ki azokat az «Iris» című album számára rendelte meg, melyben azok sok más hasonmái festett alakjaikkal együtt, melyeket szintén Barabás festett — megjelentek s úgy itt benn a házban, mint Németországban igen keresettek voltak. Annyira, hogy ezek nyomán a lipseai almanachok számára Barabás több évig kapott megrendelést czinképekre.

Az arczot az említett két genreképhez Mahlknecht, az alakot pedig Axmann aczélmetszők metsztették. Heckenast egyébiránt a Barabás művei nyomán készült metszeteket az említett módon kívül még külön kiadásban is közzébocsátotta, «*Bilder aus Ungarn*» című műben egyesítve, melynek különösen Németországban szintén nagy kelete volt.

További sorban nagy életképét, «*A menyeg-érkezést*» mutatjuk be, a mely festménye könyomatban is megjelent.

Az eredeti művet a pesti műgyesület vette meg s krajczárban sokszorosított másolatát 1856-ban műlapul adta részvényeseinek.

E képen sokat gyönyörködött az öreg Réthy bácsi, a színes, kinek bundája a menyét fogadó gazdán szerez. Nem győzte dicsérni a sok jó magyar arczot a képen.

És valóban szívesen pihen a szem e rokonszenves tipikus magyar arczokon, melyek a művész alakjaiba életet öntött. Szeme előtt, úgy látszik, az a cél lebegett, hogy népünket a lehető rokonszenvesen mutassa be, nem tévedve a nyers realismusból, mely az utóbbi időben annyira felkapott.

A kép és illetőleg a műlap nagy tetszésben részesült azon időben, s e műlapra egyszerre 200 taggal szaporodott az egyesület részvényeseinek száma. Az eredeti festmény jelenleg a nemzeti múzeumban van a képtárban. A műlap maga könyomatban jelent meg. Párisban nyomták, az utóbbi hetekben elhunyt Lemercier nagy híri könyvkiadásában, kőre rajzolta Charpentier. Azonban a próba-nyomatokon itt is sok javítani való volt s Barabás vörös festéke mártott tollonásokkal javította ki az első levonatokat s vissza küldvén, annak alapján igazították ki Párisban, a követ, a hibákat és adták meg a kellő összhangzatot a valóban szépen sikerült kiadáson, melyet több ezer példányban nyomattak.

E képet 1859-ben a horvát inségek javára főuraink általi rendezett jótékony eladáskor egyiken a nemzeti színházban előképként is felhasználták, mely alkalommal a véglegényt Keglevich Béla gróf, a menyasszonyt Königsberg Irma grófnője ábrázolta.

A MASSZOVI GYARMAT-POLITIKA.

Február elején hozta egy Afrikából jövő távirat az olaszok tudomása, hogy 450 alaka katoná Masszova mellett lemeszároltatott. Az általános rémületben azt a kérdést vetették fel először, hogy miért is foglalták el az olaszok Masszovát? Nehány elkeseredett olasz lap már a mellett harczolt, hogy az egész olasz nemzetnek meg kellene győződnie arról, hogy Masszova elfoglalása elhibázott gyarmat-politika volt, s hogy fel vannak mentve a gyarmat megvédésének kötelessége alól, a hadsereg fiait ne vérezenek el egy elhibázott gyarmat-politika miatt.

Az afrikai gyarmatosítás története azt bizonyítja, hogy Afrika bennszülött népeinek magaviseletére csak egy tényező hat olyan hatalmas, hogy abból az európaire nézve veszedelem származhatik, s ez az iszlám. Az iszlám teszi kétségessé a gyarmat-politika minden sikerét; az iszlám nyeli el a népek akaratát s helyezi azt egy irott könyvnek, a koránnak mindig egyforma és változatlan rendeletei alá; az iszlám férfiok be lassan, de folytonosan erényesülők szemével e népek lelki életébe annyira, hogy e hatás politikai, társadalmi és családi életükben a leghívebben visszatükröződik.

Egy felületes pillantás Afrika politikai és valási térképére, elegendő meggyőzhet a fentebbiek igazságáról. Afrikának csupán legdélibb része az, hová az iszlám nem hatott el, és íme ott a gyarmatosítás egészen szépen halad. Tovább éjszaknak, azon az óriási területen, hol ma a Kongó-állam terjed s ettől nyugotra a zanzibári partvidékig, ott már kezdődik az iszlám hatása. Mikor az európai tömegesen özönlött e részekbe, Afrika

bensejében egyszerre megindult egy ellenmozgalom, kétségen kívül az arabok hatása folytán, kik az európaiak föllepésében saját kereskedelmük végromlásának sejték kezdetét, s mikor e sejtelmüket tények is igazolták: a legelkeseredettebb harczot kezdték meg az európaiak ellen. Ismeretes az undagai hittérítők és Hamilton püspök legyilkoltatása. A tavak környékén az arab kereskedők a leglázásabb tevékenységet fejtik ki az európaiak ellen s a Kongó állam egyes városai ellen intézett oly sok támadásnak is ők voltak a vezetői. S ha végül Afrika éjszaki 2/3-át nézzük, és azt az eredményt, hogy Európa ez óriási területnek még csak a szeleit foglalhatta el s belsejébe hatolni épen az arab befolyás miatt, mely Afrika e részeiben tömörül leginkább, képtelen volt: akkor könnyen beláthatjuk, hogy az afrikai gyarmat-politika terén a legnagyobb akadály az iszlám, s bátran kimondhatjuk, hogy minden haboru, mit európai állam európai hadsereggel Afrika területén annak lakosai ellenében vezet és megvi, nem annyira gyarmathaboru, mint keresztes hadjárat.

Ha már most ily szempontból tekintjük a Vörös-tenger környékét, könnyű lesz belátni e terület fontosságát. Az arab felsziget az arabok hazája, az iszlám főfészke, innen terjedt el az iszlám a szelrozsza minden irányában, innen terjedt el Afrikába is s mert Afrika azon része, mely Arabiának mintegy nyugati folytatását képezi, oly bámulatosan egyezik Arabiával: az iszlám itt erősödött meg legjobban, a Vörös-tenger nyugati partja pedig a Nilus medrével második hazája lett az araboknak, az iszlámnak.

Ha Európa biztosítani akarja afrikai gyarmatait, akkor neki első sorban arról kell gondoskodnia, hogy az arabok befolyását mindinkább apaszsa, vagyis az arabokat mindinkább visszanyomja. E földat megoldására Afrikában két mód van. Az egyik az, hogy az európai befelészeli magát Afrika arab részeinek szívébe, vagyis Egyiptomba s innen egyszerre őli meg az iszlám hatását. Hogy e politika keresztülvitelére az európai államok mennyire gyengék, bizonyítja Egyiptom utolsó évtizedének az európaiakra gyakran oly szomorú története. A másik mód az, hogy az arab befolyás területének szeleit az európaiak birtokukba veszik s aztán lassanként haladnak a középpont felé. E második politika terén sokat tett a francia állam, s a jelen állapotok közt csak is ez látszik biztosítani a sikert. Az első politika gyorsabb eredményre vezet, de arra nincs erő és így a másodikat kell választani.

Akkor pedig az arabok elterjedésének ellenmozgalomban Európának három feladata van. Az első az, hogy az arabok ott, a hová még eddig nem jutottak el, magokat meg ne fesszkeljék. Ezt a feladatot Anglia keresztül vitte a Foktartományok gyarmatosításával, délfelé az arab már nem boldogulhat sem az iszlámmal, sem a kereskedelemmel. A második feladat az, hogy az iszlám területének szeleit hatalmába ejtse, s ezt a francziák, részben az angolok, spanyolok és németek meg is tették, elfoglalván és gyarmattá alakítván a Kongo, Ongone, Gabun, Niger és Senegal deltái közt fekvő területet, továbbá Algirt és Tuniszt s legújabbban Mzabot. Ily módon tehát az afrikai arabok délről, nyugatról és éjszokról már közbe vannak szorítva. A harmadik feladat most az, hogy megszüntessék az arabok átáramlását Arabiából Afrikába. A míg ez az átáramlás tart, addig az arab befolyás megmetszett ereiből a vér ki nem folyik; míg a központból táplálékot kap, addig a megcsontult részek még utána nőhetnek; de ha egyszer az összeköttetés a szív és test többi részei közt megszűnik: az arabok és az iszlám kipusztulása már csak idő kérdése marad. És ez a harmadik feladat az, melyben a Vörös-tenger s ennek kapcsán a Masszovai kérdés fontosságát nyer.

Nem tudjuk azt, hogy Mancini olasz miniszterelnöknek mi volt a terve Masszova elfoglalásával, de azt, hogy egy ily lépés az európai civilizáció útján Afrika területének épen részében mily fontosságú, azt ezek útján könnyen felfoghatjuk. Ha az olaszok Masszovát elfoglalták, ezt nem teheték azon tartalék-gondolat nélkül, hogy egykor Habesz — Abesszinia — is az övék leend. Ha pedig Olaszország azt a második lépést, t. i. hogy megnyerje a Habeszt vagy befolyását biztosítsa ott, sikerrel teszi meg: akkor azzal egy oly keresztény hatalmat ékelt a Nilus völgyének felső részébe, mely egyedül képes azon feladat keresztülvitelére, hogy az afrikai arabokat az ázsiaiaktól szétválassza.

Az európai gyarmatpolitikára Afrikában nincs fontosabb fekvési hely, mint Habesz. Ezt már régen belátta minden európai állam. Anglia, Németország, sőt még Oroszország is küldöttséget menesztettek Habesz királyához s Habesz politikai fontosságát is elegendő bizonyítja: az iszlám néptengerben egy keresztény népsziget, az mely ott az araboktól körülvevett helyzetében nemcsak megővja keresztény hitét, hanem fejlődik s hatalmi növekedésének épen a masszovai kérdésben igen élénk jelét adta.

Habeszben tehát az európai befolyást okvetlenül biztosítani kell. Habesz ereje, mely ma már nagyobb annál, hogy sem az orosz, jelen területével megelegendék, terjeszkedni akar. E vágást okvetlenül más irányba kell téríteni s az ország kétségen kívül jelentékeny haderejét nem európai nép ellen kell vezetni, mint azt Jasztrep tábornok az orosz czár megbízásából teszi, hanem az iszlám ellen. A masszovai kérdésnek ez a pont adja még a fontosságát, s ez az a mi az olaszokat a legerélyesebb politika folytatására kényszeríti. A most megindult hadjáratnak nem lehet végeredménye az, hogy az olaszok Masszovát megtartsák s tovább ne terjeszkedjenek, mert ha győznek: befolyásuk biztosítása végett e kis győzelemmel meg nem elégedhetnek.

A masszovai kérdés megoldásában tehát nem az a fő, képes lesz-e az olasz megvédeni Masszovát, vagy nem? hanem az, hogy Olaszország egyedül megvéddeti-e ezt a gyarmatot más európai állam segítségével nélkül? Ha igen, övé lesz az érdem abban, hogy Afrika civilizációjának történetében azt a nagy lépést, hogy az európai befolyást biztosítsa a mohamedán néptengerbe beékelte keresztény államban, először ő tette meg s akkor Mancini politikáját teljes siker koronázza, melyből Olaszországnak kétségtelenül anyagi haszna is óriási lesz, s jelen veszteségeit némileg kárpótolja. Ha pedig az olaszok egyedül nem képesek megvédeni Masszovát, a hely katonai pozíciójának fontossága miatt az európai beavatkozás el nem maradhat s akkor felmerül a habeszi kérdés.

A habeszi kérdés pedig az egyiptomival együtt alkotja a Vörös-tenger kérdését, a felől pedig az európai és ázsiai bonyodalmak kifejlődése és talán a fehér czár szava dőnhet csak.

IFJ. JANKÓ JÁNOS.

A VILÁGOSI FEGYVERLETÉTEL.

— Orosz katonai forrásból. —

A «Vasárnapi Ujság» olvasóinak élénk emlékeztében lehet még az 1848—9-iki szabadságharczról szóló érdekes cikksorozat, mely a mult év folyamán egy katonai író tollából e lapok hasábjain megjelent. Feltűnő benne az a meleg rokonszenv, melylyel az író a magyar nemzetről, a szabadságharczban tanúsított úgy polgári, mint katonai magatartásáról, a hadvezényléről, a magyar honvédek víztészgeről emlékezik. De még feltűnőbb az a legkevésbé sem leplezett ellenséges indulat, mely az osztrákok s a császári seregek vezérei és tisztjei ellen minden sorában nyilvánul. E visszaemlékezészerű orosz politikai és katonai művet magának a Magyarországra berendelt orosz hadsereg főparancsnokának, *Paskievics* herczegnek naplófülgjegyzései felhasználásával a fővezér mellé e hadjárat alkalmával beosztott hadsegéde, báró *Ostenkorff* írta. Kinek a fővezér oldala mellett bő alkalm volt helyesen értesülni az akkor végbemenő fontos eseményekről, s teljesen jogosult számat adni azokról a benyomásokról, a melyeket azok az orosz főhadiszálláson szűlték s az elhatározásokról és indokokról, melyeket magok után vonnak. Ostenkorff az általa leírtakról többnyire mint szemtanú, s egyebekben is megbízható kútforrások után beszél s egyszerű modorban, sok közvetlenséggel adja elő tárgyat s füzi hozzá elmékedéseit.

Az orosz munkának egy külön fejezete van szentelve a Világosi mellett végbement jelenetnek, mely szabadságharczunkat befejezte. Az erre vonatkozó részt, mely a megelőzőnek kiegészítő részül tekinthető, a következőkben mutatjuk be.

«Augusztus 11-én — írja Ostenkorff — Görgéi, a magyar fővezér, — Aradról Rüdiger tábornokhoz intézett sajátkezű levelével jelentette, hogy a magyar ideiglenes kormány feloszlása következtében le akarja seregével a fegyvert tenni.

«A magyar fővezér e fontos lépésre csak is a helyzet jól megfontolt felismerése bírhatta rá, melynél fogva azon meggyőződéshez jutott, hogy a szövetséges haderők ellen külső segély nélkül a harc immár lehetetlenné vált, s legfeljebb hasztalan veronást vonna maga után.

«Az orosz táborban e hír senkit sem lepett meg, különösen mióta az osztrák dunai hadsereg gyors előnyomulása s a temesvári útközet kedvező kiemellete tudomásunkra jutott, Lüdér tábornok pedig Erdélyből a lázadók leveretését jelentette.

«Együttes e hadászatiilag helyes hadműveletekről többé szó nem lehetett a magyarok részéről, mivel az egyes hadosztályok, melyek itt-ott az ország különféle részében még megvoltak, részint az orosz, részint pedig az osztrák haderő koncentrikus működése folytán, egymással többé nem érintkezhetek. A guerilla-háború nem fért össze a magyarok jellemével, de különben is az osztrák kormány drákói fellépése nyomán, a népet vajmi hamar visszariasztotta volna.

«A mi pedig az akkoriban szóban forgott s azóta majd minden kiválóbb katonai író által megbeszéltek török területre való kivonulást illeti, mely állítólag a magyar fővezérnek még hatalmában állott volna, e lépésre higgadt elméjű katoná, a milyennek Görgéit még legszigorubb bírálói is elismerni kénytelenek, soha sem gondolhatt. Hadászatiilag lehetetlennek tartottuk e lépést már csak azért is, mivel a terepviszonyok egy 20—25 ezer emberből álló seregnek titokban kiürítését nem engedték, és bármily erőszakkal menetelesek, a tábori podgyász, nemkülönben az egész hadi vonat feloldozása sem lehetett volna elegendő arra, hogy a csapatoknak felig-meddig biztonságban való rendes kivonulását lehetővé tegyék.

«De feltéve, hogy a csapatok két harmada löszertartályok és élelmezési szlopok nélkül török területre jut, feltéve s megengedve, hogy a porta lefegyverkezésüket nem követeli, ugyan mire vezetett volna e csonka sereg jelenléte külföldön, midőn hazáját az ellenség elfoglalta?...

«Avagy volt-e arra kilátás, hogy a fényes porta, melynek hadserege akkoriban senkinek sem imponált, a magyar lázadás kedvéért most már napirendre hozza a keleti kérdés tárgyalását? Az efféle illúziók még évek múlva is nagyon érdekes eszmecserékre szolgáltatnak alkalmat, de a dolog akkori praktikus oldala ma sem oldatnak meg másképp, mint a világosi kapituláció napján.

«A Magyarországon és Erdélyben működő orosz hadsereg létszáma augusztus elején, a Lengyelországból érkezett pótcsapatok bevonulása után, 195 ezer emberre rugott, míg az osztrákok az olasz hadjárat végével majdnem 200 ezer emberrel rendelkeztek ugyanitt.

«E haderő ellenében a magyarok legfőleg 150,000 embert állíthattak volna a harcztérre, feltéve, hogy az országban létező várak és erősségek birtokában maradnak, melyeknek helyőrségét a tábori hadsereghez nem számítottuk.

«Az 1849. évi tavaszi a magyar részről elért sikerek zsinormértékű nem szolgálhattak, mivel az osztrák fővezénylet hibái, melyeket a tél folyamán elkövetett, más eredményt nem is vonhattak maguk után.

«Mihelyt az osztrák hadvezérek a folytonos ingadozás helyett erőlyes felépésre szánták el magukat, de leginkább a varsói egyezmény létrejötte után, melynek értelmében gyors és biztos segélyre számíthattak: azonnal megfordult a koczka s a túlerő hatása érezhetővé lőn.

«Ez volt a dolgok észszerű lefolyása, már pedig ha valahol, úgy bizonyára a háborúban megszűnnek a lélek idealisztikus irányzatai. Az önámítás nyújt egy darabig némi vigasztalást, de a tények logikáját meg nem tőri.

«Stolypin Alexej utóbb szemére lobbantotta a magyaroknak, hogy Samyl példáját a Kaukázus védelmének nem követték! Mintha bizony a Kaukázus sziklászként Magyarországgal s a cserkesz törzsek rabló csapatjait a magyar serezekkel össze lehetne hasonlítani. De ilyen a történelem felületes tudása.

«Azóta mi oroszok sokat tanultunk, — többnyire a magunk karán, mindamellett még korántsem elegendő arra nézve, hogy újra ne hibázzunk!

«Rüdiger tábornok azonnal értesítette a herczeg tábornagyot, Paskievicsét, Görgéi leveléről s egyúttal határozott utasításait kérte arra az esetre, ha osztrák részről a fegyverletétel ellen óvás emeltetnék, illetőleg ha báró Haynau fővezér

azt követelné, hogy a fegyverletétel előtt törtenék meg. E kérdés leginkább azért volt szükséges, mivel Görgéi határozottan kijelentette, miszerint az osztrákokat, ha előre nyomulnának, teljes erővel visszazűdnek, s ilyformán az ellenségeskedések folytatásától el nem állhat.

«Rüdiger a tábornagy parancsa folytán még az éjjele a balszárnny olyképpen előnyomulását rendelte el, mely a magyar sereget az osztrákoktól teljesen elzárta. Oldalvédeink az osztrák elő-örök szemeláltára teljesítették a kényes feladatot.

«Az osztrákok tudták ugyan, hogy előttük a magyar sereg áll, de azt fel nem foghatták, hogy Rüdiger balszárnnya miért ékelt b: magát ép e helyen, a hol ők másnap támadni akartak, vagy pedig támadtatásra számíthattak.

«Kevésbé mult, hogy véres összecsorrenésre nem került a dolog, mivel az osztrák elővéd parancsnoka lovasságunk eltávolítását parancsoló hangon követelte, a nélkül, hogy ebbeli kívánságának Chreptov ezredes megfelelt, vagy pedig a kellő felvilágosítással szolgált volna. Az osztrák lovas tüzéség előrevágtatott, de miután látta, hogy részünkről az oldalekös felvonulás szakadatlanul folyik, az egész jelenet kíváncsi, de azért néma jelleggel öltött.

«Reggeli 9 órára a bekerítés, illetőleg elzárás az 6-arádi ut kiágazásában létrejött.

«Rüdiger gróf főhadiszállásán élénk sürgönyváltás állott be a herczeg-tábornagygyal, ki az osztrák részről érkezett kérdézközlések által felfigyelve, nagyon rosszkedvű volt.

«A nagy feladat megoldása vége felé közeledett ugyan, de ki tudja, nem történik-e az utolsó pillanatban valami, a mire senki sem számított, a mire senki sem gondolt?

«A magyar fővezér csak a parancsai alatt levő sereg megadását helyezte kilátásba, s a míg ez megtörténik, másutt ennek épen ellenkezője készült; egy szóval a helyzet idegessé tett a fővezért kezdve mindenkit a legáltalabb hadnagyig, ki e hadjáratból a szent György keresztjét akarta haza hozni.

«Végre megjött a válságos óra.

«A fegyverletétel szomorú jelenetét részletesen nem akarom leírni. Hiszen oly ellenséggel volt dolgunk, a kit tisztelünk, a kit becsülünk kellett vitéz és férfias magatartásra miatt. S midőn azt láttuk, hogy a csatarendben felállított magyar sereg azért áll előttünk, hogy fegyverjeit letelve a hadi fogság bizonytalan sorsára jusson, alig hiszem, hogy lett volna köztünk valaki, kinek szívét valami kínos érzés el nem fogja.

«A magyar csapatok két vonalban voltak felállítva.

«Az elsőben a gyalogság, a másodikban a tüzéség, a huszárság s a szárnyakon.

«A csapatok még egyszer tisztlegnek, mire a gyalogság lerakja fegyvereit, a tüzerek ott hagyják ágyúikat, a lovasság pedig a nyeregkapára akasztja kardjait. A tiszték megtartják a kardot.

«Szőlősnél 11 tábornok 20 ezer emberrel, 140 ágyúval és 2000 lóval jutott hadi fogságba.

«A foglyokat Anrep tábornok vezérlete alatt három ezred könnyű lovasság, a Jelecki gyalogezred és 200 kozák kísérte Nagyváradra.

«Paskievicz herczeg a történetekről értesítette a czárt, ki akkoriban Varsóban tartózkodott.

«A szerencsés eseménynek ünnepsére Varsóban a Pawonski-mezőn nagy katonai szemle tartatott, melyen a czár a trónörökösrel s többek közt az osztrák követ, gróf Buol Schauenstein, Lamorieiere francia tábornok s Rochow porosz követ is megjelentek.

«A Világosnál, illetőleg Szőlősnél letett 64 magyar zászlót Grillenschmidt ezredes felügyelete alatt Moszkvába viték, hol szeptember 28-án a város nagyobb utcáin nagy pompával végig hordoztatván, a Kremlbe kerültek s mai napig is ott láthatók.

«Magától értetődik, hogy a fegyverletétel idegázó ténye után sok kinos jelenetek voltak tanui, de durva kifakadásokat legfőlegbb ittas emberektől hallottunk, nagyobb része férfias megadással tűrte sorsát.

«Nem olvashatok magyar könyvet az 1848/49-iki eseményekről, de úgy vagyok értesülve, hogy Görgéi elhatározását legtöbbien rossz néven vették, sőt egyeseken árulással vádolták.

«Legyen szabad azon nézetet kifejeznem, mely e tárgyban Oroszország katonai köreiben az 1849-iki fegyveres beavatkozás óta általánosan el van terjedve. Azok után ítélem, miket a Görgéi vezénylete alatt álló seregtől a harcztéren láttunk

és tapasztaltunk, be kell ismernünk, hogy csakis elfoglalt emberek ítéltethetnek másképen.

«Fegyvelmetlen, rongyos és gyáva csöcseléknek hittük, az újságok, rőpiratok és osztrák közvetítők mondása szerint; de épen annak ellenkezőjét találtuk, mielőtt velük a harcztéren találkoztunk. De megváltozott nézetünk mások irányában, kik folyton a lovagiaságot és katonai erényt emlegetve, ennek épen ellenkezőjét gyakorolták minden lépten-nyomon.

«A magyar fővezér letette a fegyvert, mert hite s meggyőződése azt tartotta, hogy az ügynek, melyért eddig küzdött, ily körülmények közt többé hasznára nem lehet. Görgéi vezérei helyeselték nézetét, katonái engedelmeskedtek, minden további kritika csakis egyesek véleménye lehet, de a túlnyomó többség a válságos pillanatban magiává tette a fővezér elhatározását.

«A tények kérelhetetlen logikája ellen pusztá szavak csak állíthatnak, de nem bizonyítanak. Nincs oly erős dialektika a világon, mely lehetővé tenné, hogy 400 ezer jól fegyverzett és megfelelő tartalekkel ellátott katoná ellenében, 130 ezer ember sokáig fenn tarthatná magát.»

AZ ILLATRÓL ÉS AZ ILLATSZEREKRŐL.

I.

Illatot ma már mind többen használnak; az öltözködnék ez adja meg kiegészítését, a női öltözködnék sajátos legkötöt. Ott lebeg az a rózsaszínű szerelmes levél sima papirosán, ott a divatos dallamok kitért hangjegyzein, a finom kézen, mely csókra nyújtja magát, s a keztyűk és fodrok, a csipkék és szalagok számtalan redőzeiben. És hogy az illatszerek is megvan a maga egyénisége, nem is kell bizonyítani. Finom orra nézve nem lehet kiálthatatlanabb egy mosmus-vagy épen pacsuli-illatu fiatal lánynál, holott tisztos kora dánaknál egészen megfelelőnek tartják. Mit bizonyít ez? Azt, hogy az illatszereknek is megvan a magok egyéni alkalmazkodásukhoz való törvényük.

Minden érzékek közt a szaglász részesül legkevésbé figyelemben, úgy, hogy némely embernek igazán csak orra van, de nem érez vele. Pedig mennyi gyönyörűségtől, mily sok élvezettől foszt meg a szaglászerveknek eltompulása! Voltak ir esetek, hogy valakit egyenesen jó szaglász mentett meg a haláltól, elárulva neki idejekorán a mérges gázok jelenlétét, holott másrészt az, a kinek szaglász érzéke el van hanyagolva, gondatlanul teszi ki magát a legnagyobb veszélynek.

Ebben is, mint mindenben, a gyakorlat teszi a mestert; bizonyítják ezt a vadak, gyógyszereszek és orvosok. A bor- és dohány-kereskedőnél szintén hivatásszerű kellék a jó szaglász, hát még a fináncz! A komló-kereskedő többnyire orra után itéli meg a komló értékét, s alig hinnék, hogy egy gyakorolt illatszerezés a praxisához szükséges pár száz illatot mind megkülönböztetni, sőt névszerint osztályozni képes. Igaz, hogy elnevezéseiben legtöbbször az íz, az előállítás mód, sőt a tapintás fogalmaiból indul ki, de végre is a megkülönböztetés megvan s ez elég a czélra.

Mindezek után érthetetlen, hogy a mikor vakságról, süketsegről beszélünk, az emberi nyelv nem talál szót ki a szagérzékelenség csapásának megjelölésére is. Ne volna az illatnak saját esztetikai jelentősége, mikor majd minden tárgynak megvan a maga sajátos szaga? Hiszen hogy mekkora a szagérzékelésnek befolyása a kedélyhangulat előidézésére, arra nem szükséges Schiller példáját idéznünk, a ki rothadt alma büze mellett költötte szomorújátékait, tudjuk azt mindnyáján az erdei illat, a főtőm, a hullaszag benyomásaiból. A tavaszi reggelnek és nyári estnek, a forrásvíznek és a szénakaszálásnak, a ritkaság-gyűjteményeknek és a nyomdának, a vasutaknak és temetőnek, a pékboltoknak és lóistállóknak, a gyümölcs-piacoknak és kórházoknak, mind megvan a magok külön illatuk s hangulatuk, melyet érzékeink útján lelkünkben is előidéznék.

Hány esetben épen az illat az, mely távol idegenben, szokatlan viszonyok közt meglepve érzékeinket, egyszerre csak a honvágy epedését ébreszti fel. A grolandi, ki Kopenhágára utazván sétálva egy partra vetett tengeri foka hulláját látta s a halzsir sajátos szagától mélyen meghatva, s — azavakkal vetette rá magát: «Hazám, oh hazám!» — a spanyol, ki távol nyugatról hajózza a honi hegyek rozsmaring-illa-

tát már 40 leguasról megérzi; az erdélyi havasok fia, ki az oláh vityillók füstös kornának sajátosságát savanyús büztét sehol a föld kerekén fel nem találja, mindezek bizonyosságot tesznek arról, hogy az illat nem nélkülözi az egyénileg nemzeti vonásokat sem.

Ezek a nemzeti „odeur”-ök első sorban a különböző néptörzsek természeti tulajdonságaiban, testi alkataiban, betegségi hajlamaiban, ruházódásaiban, házbereendezésében és konyhájában lelik magyarázatukat. Turgenjev és Gogoly regényei az orosz bagariaszagtól valószínűsítik az orosz nemzeti vonású emelték, s ebben kétség-telenül igazok van. De ép úgy nem lehet megtagadni a grönlanditól a halzsírszagot, a magyar paraszttól a bundaszagot, a balti-tengermelléktől a heringszagot, stb. A francia Brie-de-sabatos megkülönböztetést vélt teleni a quercy-i és az auvergne-i francia közt nemzeti szagra nézve. Amazok sok hagyományt esznek és bort isznak hozzá; emezek nagyobbára tejjel és savóval élnek. «Ha aratáskor, mondja, mindkét faj összejön, könnyen megismerhetni a quercyit hagyományok szalmiakszagáról s az auvergnatól aludtfejeként savanykás bűzéről.»

Indiában a tigris, mely a bensülött húsát sokkal jobban szereti az európaiénál, sováron szaglásznak annak nyoma után, míg e mellett közönyösen halad el. A spanyolok vérebeli is megérzik

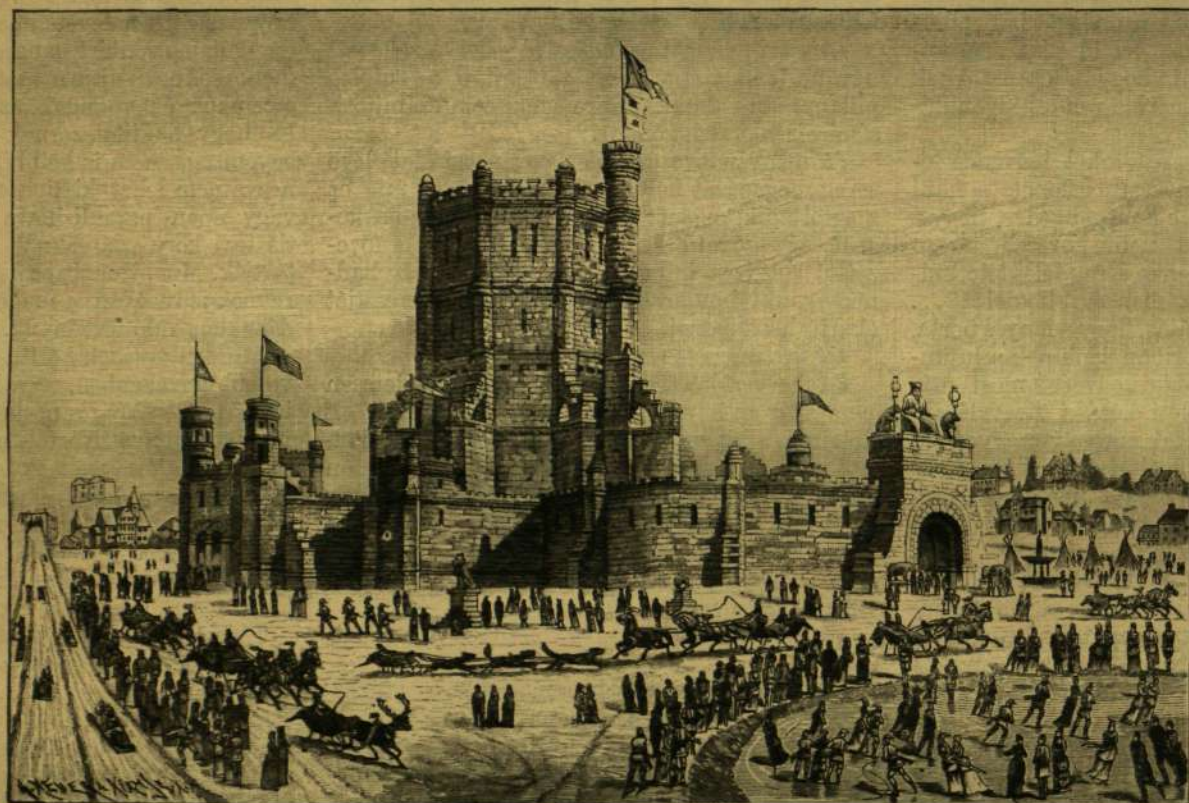
atmoszféra is elárulta, mely lényét körülvette. Plutarch szerint Sándor minden inge és ruhája kellemes illattal árasztott. Ugyanezt mondják francia írók a szép Ninon de l'Enclos-ról, ki ezzel szerzett hajadon korában is magának annyi imádót. Ezt ugyan mi nem tudhatjuk, de hogy ártatlan gyermekek minő üde és angváltiszta aromát lehelnek ki magukból, mindenki tapasztalhatta.

A szagerzék több-kevesebb fejlettsége egyébként nem újság. Erről a hajósok tanuskodhatnak leghitelesebben, kik a bűzös tengervízről a szárazföldet már messziről megérzik és ezzel sok hajótörésnek veszik elejét. Különösen a kelet- és nyugatindiai szigetek s Arabia partjai illatoznak messziről már elejők.

Ha csak a természet ezerféle jó illatát vesszük is sorra, mindenikben megtaláljuk az önálló és eredeti jellegzetességet. Minő komoly és szűzies atmoszféra az, mely a tölgy- és fenyőerdőkben fogad. Erzekiesebb és behízogabb már a méz-dús hárs illata s emélfogva más az a hangulat is, melyet a szivben megrezgett. A babér illatában nincs semmi érzégerjesztő, s ezért oly alkalmas a hősök halántékainak ünnepélyes díszítésül. Szerelmre hív mintegy a róza és jázmin bódító illata s a citrom- és narancsvirág vágytűzőlő balzsama, s talán ezért is oly szimbolikus dísz a nárszölőfőeknek. Istefi és boldogasszony-

kis zacskókban hordták magokkal az illatszereket, több rendbeli betegség ellen is, vagy egész testöket sajátosságukon illatosították be, a midőn egy gödör fölé lekuporodtak, ruhájukat sátor-szerűleg kiterjesztették s úgy füstöltették be izzó szénre hintett gyömbér-, fahéj-, szegfűszeg-, tömjén- és mirha-keverékkel.

A régi egyiptomiak és persák illatszerei kizárólag szárazok voltak és nagy részt mézgákból, tömjénből s mirrhából álltak. Legalább egy egyiptomi katakombából eredő urna ilyenmő mézga-keveréket tartalmaz, mely még most, 3000 év múlva is, megőrizte eredeti illatát. Kleopatra királyné bódító illatairól is emlékezik a hagyomány. De még jobban kedvelték az illatszereket a görögök és rómaiak, tanu rá Homer két hőskölteménye, s Plinius és Seneca, kik sokat beszélnek a rendkívüli luxusról, melyet korukban az illatszerekkel üztek. Gyakran háromszor is kenték magokat ez időben napjában és soha sem mulasztották el drága illatokkal megtöltött «Nartheia»-jokat nemcsak a színjátékokra és állatviadalokra, hanem a fürdőbe is magokkal vinni, a melyet azoknál is levendula-levéllal és virággal szagosítottak be. Poppaea Sabina és Messalina mindig új illatszereket tudtak a kejsóvár Rómát meglepni, s egy római nemes, Frangipani volt az első, ki a ma is neve alatt ismert, ugynevezett «Potpourri» állapotot feltal-

JÉGPÁLOTA ST.-PAULBAN, ÉSZAK-AMERIKÁBAN.

szaga után az afrikait s a szökevény rabszolgáknak ezzel sokszor vezettek nyomára. Az észak-amerikai a négerfajt nemcsak színéről ismeri fel, hanem valami sajátosságos szagáról is. De a négeren kívül egyéb sajátosságai is vannak az amerikai „odeur”-nek. Ezek a konyhák különös bűzei, melyek főleg a sültékből erednek, miket a hebehurgya amerikai szakácsnők sietőségükben legtöbbször félnyersen hagynak vagy megégetnek. Ezt a kellemetlen égett szagot megtalálhatni mindenütt, a hol csak az amerikaiak főznek és esznek, vendéglőkben, hajófedélzeteken, utcákon és konyhán. Nemet- és különösen Szászországban a kávé bűze a honi illat, melyet napjában többször szeretnek fogyasztani, s mely makacsul veszi be magát a bútorokba, ruhákba, míg a Bécshez közeli magyar ember orrát szintén messziről megüti már a műváj és gyári zsir előtte — hál! istennek — még szokatlan szaga.

Tovább meggyünk és felállhatunk az a ténnyel, hogy az illat egyenként is különbözőleg minősül számos esetben s ha ez tapasztalatilag nem is mutatható ki, de elméletben sok valószínűsítő támogatja. Az eb éles szaglása képes száz nyom közül is gazdáját felkutatni; de éltek emberek is, kik hasonló virtuozságban tüntek ki. Orvosok beszélnek egy párisi hölgyről, ki állítólag minden közelében meg tudott különböztetni bizonyos egyéni „odeur”-t. Nagy Sándorról pedig életről állítják, hogy nemes természetét az a kellemes

levél illati végre a hajlott kor buzgó vallásosságát, tömjénserű tompa aromáját, melyben semmi pikáns, semmi világias nincs.

A mi az illat fiziológiai lényegét illeti, be van bizonyítva, hogy anyaga kis testrészekből, molekulákból áll, melyek a levegőben elillannak. Leginkább kimutatható ez a kámfornál, mely ha vízbe tetetik, azt tüstént visszahajítja, gödröt és magának s a víz visszahatása következtében forgásba jó. A legkisebb részecskék eme szétáradása némely illatanyagnál oly erős, hogy például már 1/6000-ed milligramm bróm, 1/20,000-ed milligramm róza-olaj, s 1/2,000,000-d milligramm pézma illata érzékelhető. Történt eset, hogy egy nagy szalon, melyet szorgalmasan szellőztettek, s melyben bizonyos idő alatt több ezren megfordultak, husz éven át egy gramm pézsmával volt szagosítható. Egy más esetben egy csomó *assa foetida*, daczára annak, hogy folytonosan a levegőn fektű s mindig átható szagot terjesztett, csak hét 7 múlva vesztett egy grammot súlyából.

Föl kell tennünk, hogy az illatszereket már a legelső időkben ismerték. Jó illatu virágok legálább már a paradicsomban is voltak, s Mózes második könyve beszél már egyes mézga-nemekről s mindenekelőtt a tömjénről, melyet a templomokban áldozat gyantán égettek. Ép oly korán vegyítettek a templomi gyertyák viaszába illatszereket, melyek az égésnél szerteszét áradtak. Az ó-egyiptomi és arab nők és lányok mindig

lálta. Ennek egy unokája, Mauritius Frangipanus találta fel az első, szintén ma is létező s egyik legtartósabb illatszert, az előbbi állapotokhoz hasonlítva való föllelegítése által.

Látszik ezekből, hogy az illat történetének nagy multja, s illat és illat közt nagyon is lényeges különbség van, s a nő, ki öltözködé és cziczomája minden titkával ismerős, ezt a körülményt sem hagyhatja figyelmen kívül. Szükségesnek tartottuk azért a fennebbieket általánosságban elmondani, mielőtt egy közelebbi czikkben az illatszerek részletezésére térnénk.

AMERIKAI JÉGPÁLOTÁK.

Az amerikaiaknak a sport terén is vannak bizzar ötleteik. Ilyen a jégpáloták építése télen át. Ez idén a farsangi időnyire St.-Paulban állítottak fel egy ilyet, mely 42,000 négyzetláb tért foglal el, 217 láb hosszú és 144 láb széles. A főépület nyolcz-szögletes torony 50 láb átmérővel. Délkeleti oldalán még néhány lábbal magasabban egy másik kisebb karsu torony is emelkedik, tetején zászlópóznával. A nagy torony magassága 101 láb, a kis toronyé a póznával együtt 135 láb. Az egész alkotmányt tömör jégfal övezi. Az e célra használt jégnek 12—18 hüvelyk vastagnak kell lennie, az egyes jéglapok hossza 2—6 láb. A toronyfal alsó része öt láb vastag.

Az épület befedésétől azonban, mivel igen nehéz feladatnak tartották, elállottak. A képünkön jobbra látható főkapu Borealis király szobrával van díszítve, tőle jobbról és balról jeges medvék, melyek villámfényt árasztanak ki. Mindenestre érdekes lesz a látvány, mikor a tavaszi nap első sugara ezt a ragyogó építményt felcsokolja, hacsak annyi belátása nem lesz, hogy el ne rontsa a derék amerikaiak fáradságos munkáját.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Gr. Desseffy Aurél összes művei. Mehner Vilmos kiadásában egy nagy kötetben jelentek meg a harminczas évek egyik kiváló szereplőjének, gr. Desseffy Aurélnek iratai, hírlapi cikkei és országgyűlési beszédei. Saját alá rendezte Ferenczy József, ki a 450 oldalas kötet elé terjedelmes életrajzt is írt. E kötet kiegészíti a harminczas és negyvenes évek történetét, alkotmányi küzdelmeit, reform-törekvéseit, eszmeharczait és meglevenitit egyik főalakját, a kinek fényes tehetségeit oly korán elvesztette a közélet.

Gr. Desseffy Aurél csak 34 éves volt, mikor 1842 elején meghalt. Politikai pártállásával a nemzet nem rokonszenvezett; mint a konzervatív párt vezére egyik oldalán szemközt állt Kossuthal; a másik oldalán pedig Széchenyi Istvántól választották el véleménykülönbségek. Az irány, melyben küzdött, nem is győzedelmeskedett; de az eszmék harcában nemcsak a győzteseket illeti meg az elismerés és megemlékezés. Desseffy nagy műveltségű, fényes szellemű, hazafias lelkületű harcosa volt a nagy küzdelmeknek, melyek az 1825-iki országgyűléssel megindultak. Széchenyi, mikor a jeles hazafiak számára magyar Pantheon-t tervezett, Desseffy Aurélnak kérte abban az első helyet. Halálát mindenki megrendülten fogadta. Nagy ellenfele, Kossuth így szolt ravatalánál: «Mennyi ész, akarat, tettvágy, mily lángoló érzelem, mennyi remények s mi fényes jövőnd voltak a névhez csatolva.»

Desseffy Aurél, mint országgyűlési férfiú a pozsonyi felső táblán szerepelt, s mint hírlapíró a «Világ» című lapban lépett ki Kossuth «Pesti Hírlapja» ellen. Széchenyi, Kossuth és Desseffy indították meg az oly messze menő mozgalmat a negyvenes évek legelején. Desseffy mint hírlapíró, rövid működése daczára is, legnevezetesebb publicistáink közé tartozik, a ki tollában az erőt, a kellemet és világosságot könnyen tudta egyesíteni. Hírlapi cikkeiből, hátrahagyott irataiból már korábban megjelent egy-egy rész. A Ferenczy által most rendezett kiadás minden művét felöleli, időrendbe foglalva. A terjedelmes könyvet az életrajz után a publicistai dolgozatok nyitják meg; majd az országgyűlési munkálatok, országgyűlési beszédek következnek; aztán vegyes dolgozatok a budapesti állandó hidról, a játékszin építéséről, a magyar nyelvről és ellenzöiről; töredék-gondolatok egy nevelési tervezet felől; a magyar nyelv és előkelőink nevelési rendszere; Magyarország és az utazók; híres utazók Pesten; a saját szabadságáról; levelezés; önéletrajzi jegyzetek; végül pedig ifjúkori dolgozatok az izlésről, a szépről; gróf Buffon gondolatai a stílusról. Ez rövid foglalata az értékes könyvnek, mely méltán érdekelhet mindenkit, a ki előtt az 1848 előtti reform-mozgalmak és azok szereplői nem közönyösek. A díszes kiállított kötet élen a jeles férfiú arczképét is megtaláljuk. Ár 4 frt.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia febr. 21-iki ülésén Hunfalvy Pál elnökölt, s az ülések két tárgya volt.

Abel Jenő a régi jeles komikai író Terentiusra vonatkozó irodalomtörténeti kutatásokról szolt. Terentiusról igen sok életrajz maradt ránk az ó-korból és a középkorból. Legnevezetesebb ezek közül az, melyet a híres Petrarca művének tartanak, s melyről Abel is bizonyította, hogy valóban a nagy olasz lyrikusnál származik. — Ezután Simonffy Zsigmond egy fiatal oláh nyelvésznek, dr. Alezi Györgynek «Magyar elemek az oláh nyelvben» című értekezését olvasta fel. Az oláh nyelvbeli magyar elemek kimutatásával Hunfalvy Pálon kívül komolyabban Cihac foglalkozott. Ő az egyedüli az oláh nyelvészek közt, — ugymond az érkező, — a kinek munkássága s tudományos képzettsége előtt meg kell hajolnunk, s ha munkájában itt-ott hiányoknál találunk, azt leginkább anna körülménynek kell tulajdonítanunk, hogy a magyar nyelvet csakis szótárban ismert. Cihac érdemeinek méltánylása után érdekes szemelvényeket közölt a szerző az oláh nyelvben előforduló magyar elemekről. Ha az oláh nyelvben meghonosult magyar elemek során végig tekintünk, azt tapasztaljuk, hogy az elég hosszú nyulak. Ezekből egész biztosan kiderül, hogy a magyar elemek

hatása az oláh nyelvre már jóval a XVI. század előtt nagy mértékben mutatkozott.

A Kisfaludy-társaság nagy közönség előtt tartotta febr. 23-ikán havi ülését, Gyulai Pál elnökölte alatt.

Legelőször az új tagok levelét mutatták be, melyekben köszönetet mondanak megválasztásukért. Dalmady Győző olvasta föl ezután «Hazafias eszmény» című melegsítő költeményét, melyben Magyarország jövőéről énekel. Gyulai Pál pedig «Az ősz» című újabb költeményét mutatta be, melyet a közönség legelőkelőbb tetszéssel fogadott. Azon kezdődik, hogy boszus festők, bús póták, az ősz elragalmazták: «Pestik bágyadt halaványának, Gyász színével a halálnak.» Pedig szebb, mint a pazarló és forrongó tavasz; az ősz nem ígér, hanem ad, bőkezűleg osztja gyümölcseit; a mit hozott mind itt hagyja. Csiky Gergely egy széptani munkából olvasott föl töredéket, Villemaine «A görög dráma lírai elemeiről» írt munkájából, melyet Csiky fordított le. A bemutatott rész Aiskylosz «Agamemnonja»-ról szolt. Végül Beöthy Zsolt a magyar irodalomtörténetből adott egy érdekes részletet «Székér Joakhim és a Magyar Robinson» cimen. Székér szerzetes volt, a ki 1808-ban Magyar Robinsont írt, olyképen, hogy magyar embert tett meg hősné, a ki sok hányódással és keserűséggel és hosszabb ideig lakik másodmagával egy kiötlén szigeten, meg a véletlen, mely odasodorta, ki is szabaddja és ő ismét visszatér társával hazájába. A felolvasók mindegyikét megeléjleszték. A felolvasást a választmány zárt ülése követte, melyen néhány kisebb folyó ügyet intéztek el.

A régészeti és embertani társulat febr. 22-iki ülésén Deák Ferencz olvasott föl értekezést a kolozsvári aranyművesekről. A kolozsvári ötvösség virágzását mutatja, hogy a XV., XVI. és XVII. századból az aranyművesek közül négyezsáznak neve maradt fenn. Majd följegyzéseket közölt a cseh szokásai, hogy pl. előkelő városi leányok lakodalmi alkalmával megszokták ajándékozni a menyasszonyt. Bemutatta Andrássy Manó birtokában levő s a protestáns isteni szolgálatnál használtatni szokott aranyozott ezüst csészét, a melyet Kapusi Bálint kolozsvári ötvös készített 1638-ban. Végül az ötvös-csehnek Báthori Zsigmond s a két Rákóczy György fejedelemhez intézett folyamodványait s a fejedelemek választát mutatta be. Pulszky Ferencz a polóskei bronzleletet ismertette, érdekesen jellemezve a bronz-kor és réz-kor közötti időszakot.

A magyarországi hírlapírók nyugdíjintézete febr. 20-ikán tartotta évi közgyűlést Törzs Kálmán elnökölte alatt. Az intézet hetedfél év előtt úgy alakult meg, hogy tíz évig fog alaptökéket gyűjteni és csak tíz év múlva kezd meg a nyugdíjazást. Az első évek alatt azonban az érdeklődés és áldozatkészség oly mértékben nyilvánult az intézet iránt, hogy a közgyűlés már most kimondhatta, hogy öt évi befizetés után nyugdíjakat adhat az elhunyt tagok özvegye és árvái számára. Egyszermind fölemelték az ezután belépő tagokra nézve a törzsbetétet. Ez eddig 100 frt volt, ezentúl pedig 300 frt, mert az ezentúl belépők jelentékeny alaptökéket találtak.

Az elmúlt esztendőben az adományok kisebb összeget tettek, mint az előbbi években. Az intézet vagyona mindössze 19,436 forint gyarapodott, de ebben benne van a tagok által fizetett díj és a tőke kamata is. A vagyon ez év elején 181,214 forint tett; a tagok száma 85 volt. Nagyból adományokat tettek: báró Wodianer Albert 1000 forint, az I. hazai tárcpénztár mint minden évben, az idén is 200 forint, Weisz B. F. az idén is 100 forint, Baich Miklos 100 forint, a német színház vendégművészei (Förster, Lobe) 789 forint és Föld Zsigmond német igazgató 200 forint. Veresszagin fölolvassa fele jóvedelmét szintén az intézetnek engedte át, míg néhai Horváth Jánosnak 567 forint, Böhm Jakabnak 100 forint s Molnár Jánosnak 2400 forint köszön az intézet. A közgyűlés végre újra megválasztotta elnökeit (elnök Falk Miksa; alelnökök Törzs Kálmán és Visy Imre) és kiegészítette a választmányt. A gyűlés alatt felolvasták Degen Titusz budapesti érsebetvárosi plebánus meleg hangú levelét, melyben száz forintot küldött.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A joghallgatók segélyző egyesület jubileuma.

A budapesti egyetemen huszonöt év előtt alakult meg a joghallgatók segélyző egyesület. Az évfordulót febr. 24-ikén ünnepélyes gyűléssel ülték meg a városi háza nagytermében, hol Trefort miniszter is megjelent és számosan azok közül, kik e huszonöt év alatt az egyetem hallgatói voltak.

Szilágyi Dezső egyetemi tanár és országgyűlési képviselő tartotta az alkalmi beszédet. Epen ő volt 25 év előtt a segélyző egyesület első elnöke is. «Az ébredésnek korszaka volt ez az idő» mondá, — és az elnyomatás korszaka végvonaglásában. Azóta a férfiakból öregek, az ifjakból férfiak lettek. És önk, a kik most az egyesülethez tartoznak, csak hallomásból

tudják, hogy volt egy idő, midőn az csak remény volt, a mi most már mint biztos valóság létezik. De most Magyarország minden főiskolájának megnőtt a feladata, de különösen azon iskoláknak, melynek önk tagjai. Ennek a feladata aránylag nagyobb és súlyosabb. És azon eszközök között, melyekben kiképezik a nemzeti és politikai munkásokat, van egy igen fontos; a társulási eszme az egyetemi ifjúság körében. En ennek mindig barátja voltam, de egy föltétlenül alatt, hogy nem gútolja a kiképzést, sőt előmozdítja azt. Fájdalom, a mi egyetemi életünk arra még kevés eszközt nyújt. Pedig a valódi, nagy morális eredménye a társulási eszmének abban áll, hogy a jellemet kiképezi, hogy megtanít bennünket önmagunk és másoknak ismeretere, megtanít tervszerű működésre, az eszközök és célok összevetésére, megtanít bennünket arra, hogy barátsággal és elismeréssel legyünk az értelmi és szellemi igaz tulajdonok iránt. Szerencsés egyetemi pályánkat csak azért lehet nevezni, a ki az egyetemről nem csak szellemi kincsét hozott el, nem csak az önálló gondolkodás és működés képességeit szerezte meg, hanem azon ritka dolgot is, a mely önként születik, az a barátság, azt a ragaszkodást, a melyre csak az ifjúság képes. A ki ezzel jött el az egyetemről, az úgy van ezen érzelmeivel, mint az a fa vagy virág, a mely szerencsés tavasz derűjében fogamzott meg és vert gyökereket és bármilyenek az idők: sudara, lombja, színe, illata megmarad mindig. A beszédet hosszan tartó éljénzés követte.

Ig. Wenczel Gusztáv, az egyetemen jelenlévő elnök, átadta ezután a jubiléus alkalmából megválasztott dísztagok oklevelét. Ezek közül jelen volt: Trefort miniszter, Hoffmann Pál, dr. Wenczel Gusztáv és Szilágyi Dezső tanárok. A febr. 22-iki ülésen a képviselőház ülése következtében nem jöhetett el, Sennyei Pál betegeskedik. Nevöken Trefort miniszter mondott köszönetet. Bakats Béla olvasta föl a segélyegylet huszonöt éves történetét. Működését 2656 forint kezdte, most pedig 42 ezer forint tőkével rendelkezik. Legnevezetesebb mozzanata volt az ünnepélynek, mikor gr. Szechenyi Béla fölemelkedett, s *szózat forintos alapítványt* ajánlott föl, biztosítva egyelőre az összeg kamatait, évi 500 forint. Perczelig tartó éljénzés fogadta szavait s az alapító grófot tisztelettel tagul választották. Este lakomát rendeztek, vasárnapra pedig táncmulatság van kitűzve.

A protestáns felolvasások. Több előkelő protestáns vezérférfi vallásos felolvasások rendezését határozta el s az első felolvasást febr. 24-én tartották meg az evangélikus főgimnázium dísztermében, díszes és nagyszámu közönség jelenlétében.

Szász Károly fejtegette a felolvasások célját. «Nem a templomoknak akarunk konkurencziát csinálni, — szolt, — nem prédikációkkal akarjuk a közönséget eltartani, célunk az, hogy a művelt közönség előtt az egyháztörténetet s a társadalmi kérdéseket fejtegyünk s a tudomány és hit közt fenforogó látszólagos ellentétet kiegyeztessük.» Ezután Zsilinszky Mihály tartotta meg felolvasását az 1649-iki országgyűlésről, melyen a protestáns egyház sérelmei oly nagy szerepet vittek. Zsilinszky az előzményeket és szereplőket is részletesen ismertette s a közönség érdeklődéssel hallgatta.

MI UJSÁG?

A trónörökös Berlinben. Hír szerint Rudolf trónörökös márczius 17-én vagy 18-án Berlinbe utazik, hogy a német császár 90-ik születésnapja alkalmából márczius 22-ére tervezett ünnepélyességekben Ausztria-Magyarország uralkodóját képviselje.

A pénzügyminiszterium új államtitkára. Gr. Szapáry Gyula lemondásával egyidejűleg dr. Köffinger államtitkár is benyújtotta lemondását. A hivatalos lap febr. 23-iki száma közölte, hogy Köffinger saját kérelmére nyugdíjaztatott s ő felsége a szent István-rend kis keresztjével tüntette ki. Államtitkárrá pedig Wekerle Sándor eddigi miniszteri tanácsos nevezte ki, a ki már el is foglalta helyét.

Barabás-estély az írói körben. A hazai festőművészet veteránja, Barabás Miklós tiszteletére, akadémiai tagsága ötven éves jubileuma alkalmából, az írók és művészek társasága érdekes estélyt rendezett e hó 20-ikán. A kör éljénzésében díszes társaság gyűlt össze, mely zajos éljénzéssel fogadta az érdemes művészt, ki nemcsak törhetlen egészséggel érte el a nagy kort, hanem munkaserejében sem lankadt. Az egyik teremben a művészeti albumlapok, aquarelek és különböző rajzok voltak kifüggesztve. A felolvasások természetesen mind Barabásról szoltak.

Sonnenfeld Zsigmond érdekesen vázolta annak a kornak művészi viszonyait, valamint a művész pályáját. E felolvasásból bővebb részletet is adunk. Érdekes volt Maszák Hugo felolvasása is, ki Barabásról és szülőföldéről (a székesföldről) versekben emlékezett meg, s jökevdőn adta elő a veterán életének egyes epizódjait. A két felolvasás mellett zene élelénitette az estélyt. Somogyi Mór eljátszotta Chopin egyik polonaisát. Maté István pedig magyar népdalokat

TÉSEK. Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad BÉCSBEN: Duker M. Riemergasse 12, Schaller Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbastei 2.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára Szellinski György ca. k. egy. könyvtárosnál Bécsben I., Stefansplatz 6.

KÖZHASZNU MAGYARÁZÓ SZÓTÁR

A MAGYAR IRODALMI MŰVEKBEN,

MAGÁN- ÉS HIVATALOS IRATOKBAN, HIRLAPOKBAN,
FOLYÓIRATOKBAN ÉS TÁRSALGÁSI NYELVBEN GYAK-
RABBAN ELŐFORDULÓ

IDEGEN SZAVAK MEGÉRTÉSÉRE ÉS HELYES KIEJTÉSÉRE.

IRTA

BABOS KÁLMÁN.

HARMADIK KIADÁS.

Ara füzve 1 forint 50 krajczár.

Vászonba kötve 2 forint.

KERESKEDELMI IRÁLYTAN ÉS LEVELEZŐ,

EGYBEKÖTVE

KERESKEDELMI ÉS MAGÁN-ÜGYIRATOKKAL.

GYAKORLATI KÉZIKÖNYV KERESKEDŐK, GYÁ-
ROSOK, PÉNZ- ÉS IPARVÁLLALATI TISZTVI-
SELŐK ÉS MÁS IPARÜZÖK HASZNÁLATÁRA.

IRTA

HANZÉLY FERENCZ.

A PESTI KERESKEDŐ IFJAK TÁRSULATA ÁLTAL JUTALMAZOTT PÁLYAMŰ

HARMADIK JAVITOTT KIADÁS.

Ara füzve 2 frt 40 kr.

Vászonba kötve 3 frt.

Valamennyi külföldi szerektől előnybe helyezendők, a magyar közönségnél különben már legjobb hírnévnek és fokozatos elterjedésnek örvendő a külföldi labdacss-gyárosok óriási reklámja daczára, százezer esetben tíz éven át legjobban megiskérlett és több éveken át a bel- és külföldön nyert tapasztalatok nyomán, csakis növény-kivonatokból összeállított dr. Kvapil

kárpáti egészségi labdacssok,

meltek biztosan, minden káros következmények nélkül, nem erőszakolva, hanem minden fájdalom nélkül hatnak: eldugulás, nyálkásodás, étvágyhiány, gyomorbaj, felfuúódások, szédülés, fejfájás, váltóláz, aranyér, bőrküüetések és sárgaság ellen. — Pótolja a keserűvizeket, melyek zizenyős ürülést eszközölnek.

Egy skatulya ára 21 kr., egy tekeros 6 skatulyával 1 frt 5 kr., nem bérmentes küldeménynél 5 kr. bélyegdíjjal több. Ha a labdacssok árához 20 kr. mellékelteit és az egész összeg posta-utalvánnyal beüldeték, akkor a megrendelt mennyiség az összes bírodalomba bárhová bérmentve beüldeték. 3109

Raktárak: Budapest: Pataky Károly gyógyszerésznél, az újépület átellenében; Pozsonyban: Erdy István a «vörös rák»-hoz címzett gyógyszerésznél; Debreczenben: Mihálovits István gyógyszerésznél; Kecskeméten: Molnár János gyógyszerésznél; Szegeden: Kovács Albert gyógyszerésznél és Temesvárott: Tárcazy Istv. gyógyszer.

Legújabb hírlairatok!

T. gyógyszerész ur! Kérem nekem posta-utalvánnyal 12 skatulya kárpáti labdacssot küldeni, miután ezek oly hatásosan voltak egészségi állapotomra, hogy annak helyre-állítása már biztos. Páncsova, Torontál-megyé 1886 május 24. Tisztelettel
Moraria Sándor, pénzügy. szakaszv.

T. gyógyszerész ur! Kérem legyen oly szives egy tekeros kárpáti egészségi labdacssot postafordulattal küldeni. E héten kaptam egy bárdtól egy dobozzal és belvárt, hogy mely kit. hatással bírnak. Kérem szives-keüjek küldeni. Bécs-Mélykut, 1886 ápr. 16. Tisztelettel Kecskeméti István, gyógyszer.

POLGÁRTÁRSÁK

támogassuk a honi ipart, minek nekünk a cseh, német s morva munkásokat hizlálni, míg saját magyar munkásainknak koplalni kell.

TALPRA MAGYAR!!

A mit az országban megszerezhetünk, ne vegyük meg az országunk kívül. Az alant felsorolt árak a legújabb kiadásban itt oly jutányosan kaphatók, hogy egy magyar polgár sinces utalva, szükségletét más országban fedezni. Következő felelművek ugyanazon árban mint, vagy mérték szerint is készíthetnek. 1 finom chiffon, oxford, vagy seifer-vászon **uri ing** gallér és készlet nélkül frt 1.50, készlettel frt 1.65, gallér és készlet nélkül frt 1.80, legfinomabb 40 kr. több, 1 finom chiffon **háló-ing** 1 méter hosszú, frt 1.50, elegáns színes bordurral 2 frt, oxfordból 1 frt, 1 **férfi alsó nadrág** magyar vászonból 1 frt, kintő minőség frt 1.20, Twill szövetből frt 1.30, Angol Twill frt 1.65, 1 **test finom legújabb gallér**, 6-szörös 2 frt, szintén **készlet** frt 3.00 és 4 frt, 1 **női ing** magyar vászonból, csipkével 1 frt, kintő minőség frt 1.20, chiffonból két schlingessel frt 1.50, igen fin. gombos Stefania-facón frt 1.80, rumburgi vászonból két schlingel, frt 2. — 2.50, 2.80 és 3.50. 1 **fin. hálórésli** sima frt 1.30, szegélyekkel és himzett fodrokkal frt 1.60, 1.80, legfinomabb frt 2.50, 3. 1 **fin. chiffon női nadrág** frt 1.40, legfin. kiállításban frt 1.80, 1 **finom fehér alsó szoknya** igen bő volánal frt 1.50, himzett készlet frt 1.50, 2. — 2.50, 3. — 4. és 5 frt 2 **ágyhuzat**, 6 párna, 2 **duvnya** legjobb minőségű chiffonból 11 frt, damaszt-grámból 12 frt, igen elegáns szegélyekkel és csérnacsipke-volánal. 6 párna és két **paplany-lepedő** 19 frt, 1 **duvnyahaj** legjobb minőségű chiffonból frt 2.75, 1 **ing** ujjatlan színtek számára himzett széllel 35, 45 kr., igen fin. kiállításban 60 krajczár. **Kossu párna** sima 90 kr. csipkével frt 1.50, himzéssel frt 1.80, pompás kiállításban 3-szoros finom himzett volánal és legf. chiffonból frt 2.50, 1 **angol ing** himzéssel 2 éves lány kának 65 kr., 4 évesek 80 kr., 6 évesek 90 kr., 6 évesétől 10-ig 1 frt, 10 évesétől 14-ig frt 1.35, **Pün-nyek** 6 évesig 90 kr., 6-8-ig frt 1.10, 8-12-ig frt 1.25, 12-15-ig frt 1.40, legf. minőségű chiffonból divatosan készíve. 1 **paplany** vöröse bécéből 3 frt, atlasz-cachemirból frt 6.50, finom atlaszból frt 12.50 mérték szerint is. 1 **test finom vászon szobkendő** színes széllel, szegve és moza 3 frt, 1 **test finom női batist-szobkendő** dupla széllel, pompás mintával 4 frt, 1 **test pohártörölő** 70 cm. vászon 70 cm. nagyok 3 frt, 1 **test portörölő** kisebb frt 1.80, nagyobb frt 2.40, 1 **terítők** 6 személy, damaszt frt 2.30, vászonból 3 frt, **tricot** vagy erepből kötött ruhtokkál frt 4.80, 1 **vég Schroll-féle chiffon** 90 cm. frt 6, 7, 8 frt, 1 **vég 90 cm rumburgi vászon** 1/2 frt 40.50, 1/2 frt 42 és 46, 1 **vég hálós vászon** legfin. minőségű 8 frt, **ab. alsó lepedő** frt 1.20, 1.50, rumburgi frt 1.50, 1 **ab 12 személyre szepességi cserna-abronz** frt 2.80, **Vendégülösök számára** kekvörös, fehérvörös, fehér kék 1/2 abronzokat legjobb minőségben ruhtal vagy ruht nélkül frt 1.45 színtek. Minden vendő a legbeszéltebb kiállításban készült. — Tisztelettel

Földvári J. vászonkereskedő és fehérművek gyára, alapítottát 1873-ban, ezeltől szervita-tér, most város-ház-tér 9. sz. Budapest.

A postai biztosításra 1 frt díletet kérek beküldeni, 10 frt-on felüli megrendelés, ha a pénz előre küldetik, bér. szállítanak.

METZ M.

Budapest, szervita-tér 5-dik szám.

Ajánlja ujon nyitott

bizományi gyári raktárát

finom kézi szappanok,

illatszer, spongya, fésű és kefe-árakban.

Eladás gyári áron.

Nyelvtanok, szótárak, társalgási kézikönyvek.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

- Ballagi Mór. Új teljes német és magyar szótár.**
I. Német-magyar rész, ötödik kiadás 7 frt.
Félbőr kötésben 8 frt.
II. Magyar-német rész, ötödik kiadás 5 frt.
Félbőr kötésben 6 frt.
- Iskolai és utazási magyar és német zsebszótár.**
I. Német-magyar rész 70 kr.
II. Magyar-német rész 70 kr.
A két kötet egy félbőr-kötésben 2 frt.
- Farkas Elek. Magyar-német és német-magyar zsebszótár.**
V. Stereotyp-kiadás. Két kötet. Egy-egy kötet 1 frt.
Félbőrbe kötve a két kötet egy kötetben 3 frt.
- Fogarasi János. Magyar-német és német-magyar szótár.**
Ötödik javított és bővített kiadás. Két kötet 4 frt.
Félbőrbe kötve egy kötetben 5 frt.
- Garay. Magyar és német beszélgetések kézikönyve.**
Kilenczedik kiadás 1 frt, kötve 1 frt 40 kr.
- Tipray János. Magyar-német és német-magyar zsebszótár.**
Két kötet. Füzve egy-egy kötet 50 kr.
A két kötet egy vászonkötésben 1 frt 40 kr.
- Ballagi Moritz. Grammatik der ungarischen Sprache für Deutsche.** Neu bearbeitet von Professor Johannes Jonas. Achte Auflage 2 frt 40 kr.
- Holtzmann Josef. Methodischer Unterricht in der ungarischen Sprache.** 80 kr.
- Rosenzweig Max. Vollständige Anleitung für Deutsche die ungarische Sprache auf eine leichtfassliche Art, ohne Hilfe eines Lehrers, zu erlernen.** Dritte Auflage gebettet 40 kr.
- Toepfer G. Ed. Theoretisch-praktische Grammatik der ungarischen Sprache.** Siebente Auflage 1 fl.
- Praktischer Lehrgang zur schnellen und leichten Erlernung der ungarischen Sprache.** Nach D. F. Ahn's Methode. Sechste Auflage. Cart. 80 kr.
- Leitfaden zur gründlichen Erlernung der ungarischen Sprache.** Siebente Auflage 60 kr.
- Babos Kálmán. Közhazsna magyar-azó szótár a magyar irodalmi művekben magán- és hivatalos iratokban, hírlapokban, folyóiratokban és társalgási nyelvben gyakorlabb előforduló idegen szavak megértésére és helyes kiejtésére.** Másod. kiadás 1 frt 50 kr. Kötve 2 frt.
- Bartal Antal és Veress Ignác. Teljes magyar-latín szótár.** Harmadik kiadás 4 frt.
- Finály Henrik dr. A latin nyelv szótára.** A kurtókból a legjobb és legújabb szótáriradalomra támaszkodva. Füzve 10 frt. Félbőr-kötésben 11 frt.
- Coursier E. Francia és magyar beszélgetések és**

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára SZELINSZKI GYÖRGY cs. kir. egyet. könyvtárosnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve.

A mostani viszonyokhoz alkalmazva.

Földbirtokosok, gazdatisztek földmivesek használatára; de kiváltképen a magyar földmivelő nép számára,

különös figyelembevételével annak,

miképen lehet és kell a gazdászatot czélszerűen rendezni, lehető legjovődelmezőbb fökra emelni és csinósítani.

Irta

GALGÓCZY KÁROLY.

Ötödik kiadásban átnézte és bővítette

Dr. FARKAS MIHÁLY.

Első kötet: Földmivelés.

Ára füzve 1 forint 20 krajczár o. é.

Második kötet: Állattenyésztés.

Ára füzve 80 kr.

Vászonkötésben a két kötet 2 frt 50 krajczár.

A cs. kir. szabadalm. 2991

KÖSZVÉNY-SZESZ

SCHUTZMARKE
SPIRO
TRADE-MARK
SPEIRO

általános klosterneburgi
GICHTFLUID
név alatt ismert (a rendőri egészségügyi laboratorium által megvizsgálva és a cs. kir. szabadalom valamint a törv. bejegyzett védjegy által forgalma biztosítva) valóságos különlegesség:

KÖSZVÉNY ÉS CSÚZ,
test, izom és ideggyengeség, az egyes idegek bnlulása, hát- és derékfájdalmak, altesti és a vastaghas görselei, kolika ficamodások stb. ellen.
Ára fél üveg 50 kr., 1 nagy üveg 1 frt, postán 15 kr.-ral több.

Főletét és postai szétküldés:

Hofmann A. gyógyszerárta Klosterneuburgban.

Főraktár Magyarország részére:

Török József gyógyszerárta, Budapest, király-utca 12.

Tovább kapható a következő gyógyszerártaiban: **Kasán:** Wandraschek K. György; **Pétri P. szegeden:** Baross K. Verseczen: Müller O. Triestben: Pranden H. Eszéken: Dienes J. C. Czernowitza: Alth E. Brassóban: Kugler F. Temesvárott: Jahnke C. M., Klausmann és Albert. Debreczenben: Dr. Rotschnek. Szekesvárott: Say Rensó. Szabadalm: Jós. Pozsonyban: Dr. Adler, Erly István, vala. int az osztr.-magyar birodalom legf. gyógyt. NB. Mindenkor csak a **KLOSTERNEUBURGI KÖSZVÉNY-SZESZ** kérendő, s a törv. védjegy megtekintendő

Csalhatatlan gyógyyszer dr. Killisch-tól. Drezdában; avar. érem-díj-mel. kitünteté. Tudakozódások a következő czim alatt: **E. Schuler**, Spediteur in Deutsch-Avricourt, zur Abgabe an C. Killisch. 3174

ESKÖR (EPILEPSIA).

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárosnál kapható — az osztrák tartományok számára Szelinski György cs. kir. egyet. könyvtárosnál, Bécsben, I. Bez., Stephansplatz Nr. 6.

PETRARCA ÖSSZES SZERELMI SZONETTJEI

Fordította és magyarázatokkal ellátta

RADÓ ANTAL

Kiadja a Kisfaludy-Társaság.

Ára diaskötésben 2 frt 40 kr.

1-30 cs. kir. kizár. szabad. ujjonnan javított

RUGANYOS SÉRVKÖTŐK

Pontos szervvédőknek.
Pontos szervvédőknek.

Legújabb találmány az amerikai, ujjonnan javított ruganyos sérvkötő Politzertől; ez rugók nélkül van, tisztán ruganytárból művésziessen szerkesztve s az a czélja, hogy még a legüldtebb sérvket is lehető legrövidebb idő alatt egyenletes fekvésbe hozza, s egy nappal a legerősebb munkánál, vagy a sokat járálással, mint szintén éjjel alvásiban is használhatók, a nélkül, hogy a sérvben szenvedő hivatalban legkevésbé is volna akadályoztatva. Felette nagy haszon, hogy az még éjjel is a testen maradhat, mivel hogy a szervvédő testrésze kiváltképen játékosan kellemes nyomást gyakorol s a legtöbb esetben meg a sérv biztos gyógyulását is eszközli. A legtöbb orvosi tekintélyek által elismerve, megvizsgálva s a legjobbnak találva professor Kovács s sebészeti körös aiebnőke, dr. Gross Lajos m. kir. egészségügyi tanácsos, dr. Gluck Ignác kir. törvényszéki orvos által. 247. Alólított egyszerűsind nagy raktár is tart angol és francia aczél sérvkötőkből, függetlenül készültéket (suspensorium) gumiburo szövötteket, mint szintén szarvasbőröl. A szarvasbőr és gummi suspensoriumok czélja, hogy a táglást megakadályozzák. Méhfeakendők, legpárnák, egybete ek, periódusák, préservatívumok, gummiharisnyák s mindennemű gummi árucikk. Sérvkötőknél kérem megjelölni: jobb, bal v. kettős-e, mint szintén a test bőségét is. Megrendeléseket utánvetel mellett elfogad.

POLITZER MÓR cs. kir. szab. sérvkötő-készítő. Budapestben Deák Ferencz-utca.

Arak: urak, hölgyek és gyermekek számára, egyoldalmat darabja 6-10 frt, a kettősét darabja 10-15 frt, gyermekeknek féloldalt. Ugyanitt kapható legjobb amerikai sérvkötők. Egy tégely ára 3 frt 50 kr.

10-DIK SZÁM. 1887.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 6.

XXXIV. ÉVFOLYAM.

Ellőfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 tétele — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt 1 tétele — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt 1 tétele — 3 * Külföldi előfizetőknek a postaiilag meghatározott viteldi is csatolandó

Dr. WEKERLE SÁNDOR

a pénzügyi új államtitkár.

PARLAMENTI kormányrendszerű országokban nagy ritkaság, hogy a legfontosabb állami ügyek vezetésére máshonnan választanak embert, mint a parlamenti körök kitűnőségeiből. Nagyon természetes is, mert hiszen hol nyílik több és kedvezőbb alkalom valakinek bebizonyítani képességeit, gyűjtött ismereteit és szerzett tapasztalatait, hol nyílik jobb alkalom megmutatni, hogy vannak eszméi, terve, melyek az ország javára hasznosíthatók, s hogy tisztában van az azok megvalósítására legalkalmasabb utak, módok és eszközök felől, mint a nyilvánosság legelőkelőbb foruma előtt, a parlamentben? A köznapiság színvonalát meghaladó egy-egy tartalmas és szépen előadott beszéd, melyet figyelemmel hallgat meg a ház s melyet szerte visz az országban és azonkívül az czerszárnyu sajtó, — sokszor elég, hogy valakire rá irányozza a közfigyelmet s megvesse alapját egy fényes közéleti pályának.

Ha aztán az ily parlamenti szép sikereket fölmutatni tudó egyéniség kiváló szellemi és jellembeli tulajdonaihoz talán meg előkelő társadalmi állás, magas születés, történelmi név, rang, vagyon is párosul, — ne tagadjuk, még mi nagyon arisztokrata hajlandóságú nép vagyunk, — akár bizonyosra vehetjük, hogy a mindezekkel bíró ember, ha életét a közszolgálatnak hajlandó szentelni, meg nem fog állni a hivatali pályán elérhető legmagasabb fokig.

Ellenben a ki esendes hivatali irodája négy fala között akták halmazai alá temetkezve szolgálja a közérdeket: a bibliai vékával leborított gyertyavilág az olyan ember tehetsége, bármilyen legyen is az. Szigorú pontossággal, alapos, egész a legapróbb részletekre kiterjedő képzettséggel, buzgón, becsületesen, kifogástalanul működhet éveken át; intézhet el bonyodalmak, kényes kérdéseket tapintatosan, szerencsés kézzel; tehet hivatalos kötelezettségen túl is olyat, a mi nagy károsodástól mentheti meg az országot, vagy olyat, a mi annak megbecsülhetetlen hasznára lesz: vajon ki tud meg abból valamit? ki hirdeti világgá érdemét? ki vesz észre csak annyit is, hogy abban a poros bureauban nem közönséges munkaerő lappang, melyet a közügy érdekében talán jobban is lehetne hasznosítani? Ha oly tapintatos tud lenni, hogy nem kelti föl maga iránt hivatalársai féltékenységét s ha olyan szerencsés, hogy oly fölfeblvalói vannak, kik tehetségét, munkaképességét fölismerni elég értelmesek és méltányolni elég gasszágosak: akkor hosszú

évek, nagy erőfeszítés, munka és fáradság után talán elérnnyit, hogy lassankint tisztas magasságra emelkedik a hivatalnok hierarchia rangfokozatain; de hogy e hierarchia élére hivassek és elébe

vágjon a parlamentben feltűnt tehetségeknek az minálunk még csaknem példátlan dolog.

Most, midőn gróf Szapáry Gyula pénzügyministeri állásáról leköszönt s tározójának ideigle-

Dr. WEKERLE SÁNDOR.

Ellinger Ede fényképe után rajz. Néző Géz.